

OOK EEUWIGE RUST DIENT EFFICIËNT TE GEBEUREN

OKTOBER 2022

NEEM MEE
ÉCHT ALLES OVER LEEUWARDEN

liwwadders

‘Lopen met Lies kost niks, je sluit gewoon aan’

BESTUUR DE SKALM WILDE OUD BESTUUR MONDDOOD MAKEN

Pottle
EEN GLAS MET EEN
VERHAAL
PAG 3

Tessa's Kip
LIEVER OP DE MARKT
DAN IN DE TEKEN-
KAMER **PAG 4**

Milan de Waal
ACTIE TEGEN LEGE
BROODTROMMEL-
TJES **PAG 14**

Anita van Os
WIJ HOUDEN
DE VLAG HOOG
PAG 15

Friettaxi
AARDAPPELEN VAN
DE ZANDGROND
PAG 16

WETHOUDER SLUIT ADVISEUR UIT VAN WERK IN LEEUWARDEN

ArtFair

VRIJDAG 28, ZATERDAG 29 EN ZONDAG 30 OKTOBER GAAT
DE TWEEDE EDITIE VAN DE RODE LOPER ARTFAIR
LOS IN DE BOEKENPASSAGE IN DE SINT JACOBSSTRAAT TE LEEUWARDEN!

Tijdens de RodeLoper ArtFair halen de 'passage-kunstenaars' van alles extra uit de kast en van de bovenste plank. Kunstenaars zijn veelal aanwezig en tonen een bijzondere verzameling aan kunstuitingen in diverse vormen, maten en prijzen. Daarbij en daarnaast, her en der en af en toe een performance en muziek. Kortom, maak het mee tijdens de RodeLoper ArtFair in Leeuwarden!

Welkom

derode + loper

SINT JACOBSSTRAAT 32
TUSSEN TREINENPASSAGE
EN FIETSENSTALLING
GEOPEND
WO DO VR ZA 11 U – 17 U

Deelnemende kunstenaars Anton Feddema, Gert-Jan de Ruiter, Renée van Bezooijen, Wilco van Dijk, Keith Brighouse, Frans Meijer, Wyke Pronk, Mirjam Engelberts, Hilda van der Veen

HET ZOU MOOI ZIJN

Advertorial • Foto: Simon van der Woude

ALS DE LEEUWARDER HORECA ONZE PRODUCTEN OMARMT

Eigenlijk blijven de mannen van Pottle het liefst nog even onder de radar. Want als plotse-ling de productie van hun unieke glazen producten te fors moet worden verhoogd, zitten ze met de handen in het haar. 'We groeien, maar dat doen we het liefst stap voor stap.'

Pottle maakt aan de Uiterdijksterweg in Leeuwarden duurzame producten van gerecycled glas. Remco Krol en Jeroen Dijkstra zijn de bedenkers en zij worden inmiddels geassisteerd door Robin Alkema en Jelmer Broersma. Onder het genot van een wijntje ging er bij Remco en Jeroen de vraag op: waarom wordt een bierfles wél ingezameld door de producent en hergebruikt en verdwijnt de wijnfles in de glasbak? Snel zochten de twee de cijfers op op het internet. Jeroen: 'Dan ontdek je dat het om gigantische aantallen gaat. Er worden in ons land jaarlijks 500 miljoen wijnflessen in de glasbak gekieperd.' Hier viel iets mee te doen, bedachten de twee. 'We vonden het wel gek. Dat de wijnflessen niet worden ingezameld komt door het grote aantal leveranciers en het verschil in flessen. Maar wat als de fles ge-upcycled wordt? Dat men er iets anders van maakt en waarde eraan toevoegt?' Remco: 'Daarmee kun je het verschil maken.'

De twee, inmiddels vier, starten de ondernemers beseften dat er onder het etiket duurzaamheid een stevig fundament moest komen om hun geloofwaardigheid te bestendigen. Jeroen, die de productie en de strategie onder zijn hoede heeft, zegt: 'Als je de cijfers van CO2-uitstoot en het besparen van drinkwater berekent, dan wordt dit concept nog eens extra interessant.' Remco, de creatieve van het viertal: 'Het mes snijdt aan twee kanten. We maken mooie producten, perfect afgewerkt door mooie mensen.'

Inmiddels wordt de markt, nu zelfs landelijk, voorzichtig, (want niet van de vloer op de zolder), betreden. Jeroen: 'Ik kreeg net nog een telefoontje van Wetsus voor kerstpakketten. Ik hoop ze nog te interesseren voor onze drinkglazen.' Uit die glazen wordt al gedronken in het restaurant Wannee van de hotelschool NHL/Stenden, waar kok Albert Kooij het concept van Pottle heeft omarmd. Remco: 'De wijnflessen van Wannee worden hier afgeleverd en

keren als glazen retour. Dan zet je niet alleen een glas op tafel, maar een glas met een verhaal.' Nu zal het duidelijk zijn dat de productie van glazen niet precies overeen komt met de innamesnelheid van de gasten van Wannee, waardoor er gezocht moet worden naar nieuwe afzetmarkten. Dat lijkt geen probleem te zijn, ook al is de kostprijs van de glazen beduidend hoger dan die van Action of Ikea. Jelmer, van de afdeling communicatie en sales: 'We hebben onlangs onze producten aan de Strategie-fabriek in Amsterdam geleverd. Dat wordt een duurzame hub genoemd, een verzamelpunt van duurzame ideeën. Dat is uiteraard een mooie partner waar we nog veel van verwachten. We leverden glazen en karaffen.'

Allerlei partijen in Friesland, waaronder de gemeente Leeuwarden, hebben Pottle inmiddels

omarmd, niet in de laatste plaats omdat het duurzame bedrijf zich inspant om mensen met enige afstand tot de arbeidsmarkt, zoals dat tegenwoordig heet, onderdak te bieden. Jelmer: 'We proberen de mensen die niet in een regulier arbeidsproces zitten weer arbeidsfit te maken. Een paar hebben we inmiddels in vaste dienst kunnen aannemen. Ze zijn bezig met wassen, zagen, schuren en polijsten, waarna onze prachtige producten ontstaan. Robin Alkema, de man van het restaurant Brownies en Downies aan de Nieuwestad, staat garant voor de zorg voor onze medewerkers.' Jeroen: 'Bij een bedrijf als Boomsma distilleerderij konden we een partij halve literflessen whiskey ophalen, bedoeld voor Turkije, die ze niet meer wenste. Ons concept is voordeliger dan het glas te laten afvoeren via een afvalverwerker.'

Wanneer Pottle alle punten op de i heeft staan en de vleugels helemaal kan uitslaan, is het niet ondenkbeeldig dat men zich vervoegt bij partners op het nieuw aan te leggen duurzame bedrijvenpark Zwette 6 aan de westkant van Leeuwarden. Remco: 'Je hoort er nu al over praten. Wethouder Stellingwerf was hier onlangs met taart om te kijken hoe de vlag erbij hangt. Je ziet gewoon een en al enthousiasme voor onze producten.' Jeroen: 'Veel bedrijven moeten straks circulair inkopen. Ze moeten daarbij goed kijken of het om gefundeerde duurzame producten gaat of om greenwashing, het louter plakken van een etiket om mee te deinen in een voortvarende, nieuwe businessmodel. Van dat laatste blijven wij ver verwijderd.' Remco: 'Het zou mooi zijn wanneer de Leeuwarder horeca onze producten omarmt. Wat is er mooier dan horeca met een groen hart?'

Dan zet je niet alleen een glas op tafel, maar een glas met een verhaal

Het Stadsblad Liwwadders (sinds 1998) wordt gemaakt door: André Keikes, Aly van der Mark, Klaas Kasma, Eric Hoekstra, Lisanne van der Ploeg, Henk Weiland, Luuk Inberg, Anton Feddema (vormgeving), Simon van der Woude (fotografie), Keimp Pijpstra (webbeheer), Remco Jan Veldman (acquisitie, Titus Oomes (verspreiding) en Andries Veldman (organisatie en acquisitie). Liwwadders verschijnt tien keer per jaar en wordt verspreid in de gemeente Leeuwarden en in de randgemeenten (zie op pagina 5). Daarnaast wordt de krant geplaatst op onze website www.liwwadders.nl Al onze activiteiten worden ondersteund door Facebook, Twitter, Instagram (Roosmarijn Haring) en een dagelijkse nieuwsbrief. Niet onvermeld mag blijven dat bepaalde advertentieverkopers misbruik maken van onze titel. Er is maar één Stadsblad Liwwadders en dat hebt u nu in handen. Een krant die lezers, middenstanders, vrijwilligers en kunstenaars serieus neemt. Wilt u communiceren met deze groepen, bel dan naar Andries Veldman (058-2133138) of mail naar info@liwwadders.nl Stadsblad Liwwadders wordt gedrukt bij Flevodruk in Harlingen.

DONATEURS ZIJN BROODNODIG VOOR GOEDE JOURNALISTIEK

- WIJ BEDANKEN (NIEUWE) DONATEURS HARTELIJK VOOR HUN BIJDRAGE (VERMELD UW ADRES ALS U BELANGSTELLING HEEFT VOOR ONZE DONATEURSBIJEENKOMST)
- DOE MEE, DONEER! KIJK OP WWW.LIWWADDERS.NL

DE MARKT IS ENERVERENDER

Advertorial • Foto: Simon van der Woude

DAN DE TEKENKAMER!

Een technische baan op de tekenkamer ruilde Tessa Smit in voor een plek op de markt. Met haar kraam Tessa's Kip staat ze sinds enkele weken op de vrijdagmarkt in Leeuwarden. 'De markt is een stuk enerverender dan de tekenkamer.'

De meest uiteenlopen- de producten van de kip liggen in de koelvitruine van Tessa's Kip uitgestald. Kippenpoot, kippendrumstick, kippenfilet, kippendijfilet en uiteraard hele kippen liggen in de kraam die staat op de plaats waar tot voor kort de familie Bakker uit Kollumerzwaag stond. Bakker hield het onlangs, na tientallen jaren op de Leeuwarder markt te hebben gestaan, voor gezien en Tessa Smit nam zijn plaats in. 'Ik sta in Harlingen en daar werd ik door de marktmeester, die ook in Leeuwarden de zaken regelt, gevraagd of ik geïnteresseerd was in een plek in Leeuwarden.'

Al tien jaar zit de vijftientigjarige Tessa 'in de kip'. Als studente aan het Friesland College had ze een bijbaan in de poelierskraam van de familie Vos-Dragt op de markt in Steenwijk. Na een studie mechanical engineering, zoals de technisch tekenaar tegenwoordig heet, ging ze aan de slag bij het afval innovatie bedrijf Gesink Norba in Emmeloord.

Daar ontwierp ze op de tekenafdeling vuilniswagens. In de kraam op het Leeuwarder Wilhelminaplein moet ze er hartelijk om lachen. Zo lopen die dingen. 'Het was best leuk werk in Emmeloord, waar ik specials tekende, speciale uitvoeringen van de vuilniswagens, maar ik miste de levendigheid van de markt. Praten met je collega's is wel leuk, maar op de markt is het net iets leuker en interessanter wat de mensen te vertellen hebben.' Toen Vos-Dracht stopte heb ik een eigen kraam gekocht en ben ik op zoek gegaan naar markten om te staan. Ze staat nu, behalve in Leeuwarden, op de markten in Echtenbrug (woensdagmiddag), Oldemarkt (donderdagochtend) en in Harlingen (zaterdag). 'Ik ben nog maar sinds juli gestart als ondernemer. Zoals het nu gaat, gaat het lekker en mogen er van mij nog wel een paar markten bij.'

Aan de kraam is het nog tamelijk rustig. De verslaggever noteert enkele Leeuwarders die verse eieren kopen en een enkele

De geboren Zuidwoldster woont tegenwoordig in Oosterzee bij Lemmer. In Rotsterhaule heeft ze haar loods met vleesproducten. Het is in deze herfst voornamelijk kip dat de klok slaat, maar over een paar weken wordt Tessa's Kipkraam ook bevoorrad met kalkoen, everzwijn (uit Duitsland) en zelfs fazant (uit Frankrijk). 'De kipproducten die ik verkoop, ook warme kippetjes, komen allemaal van Nederlandse kippen. Daar wordt aan de kraam ook regelmatige naar geïnformeerd. Mensen zijn zich meer bewust van wat ze eten en willen graag weten wat de herkomst van de producten is. Ze willen het liefst kip van eigen bodem en beslist geen plofkip. Ook de biologische producten die ik verkoop, kan ik van harte aanbevelen.'

kippenbout. Tessa Smit: 'Het is nu nog wat te rustig, men moet mijn assortiment nog ontdekken, maar de poelierskraam ziet er goed uit. Daarvoor heb ik al

complimenten ontvangen. Ik denk dat in zo'n stad als Leeuwarden er ook belangstelling zal zijn voor mijn biologische en kant-en-klare producten.'

De wildproducten, die straks in de vitrine liggen, zijn vrijwel altijd op bestelling verkrijgbaar. 'Mijn motto? Eet goede, lekkere kip. En natuurlijk: kip van de markt.'

KLAAS K. TE L.

Waarom verandert een e-bike oude omaatjes in snelheidsmaniakken?

Op het bruggetje tussen Bilgaard en het Leeuwarder bos stond ik naar de eenden in het slootje te staren. De hond zat net voor het bruggetje te poepen. Aan de kant, hoorde ik een vrouwenstem roepen. Toen ik opkeek, zag ik een aantal vrouwen op elektrische fietsen met een noodgang richting het bruggetje aan kwamen suizen. En opruimen, riep de achterste, terwijl ik tegen de leuning aangedrukt stond om niet overreden te worden door de grijze snelheidsmonsters, die niet van zins waren om achter elkaar te gaan fietsen.

Dan zal die keutel er toch eerst uit moeten, stomme trut, riep ik haar achter na. Terwijl ik de keuteltjes opruimde, het is maar van een dwergkeesje, luisterde ik hoopvol of ik geen gekletter van vallende fietsen en geknak van gebroken ledematen op het volgende bruggetje hoorde. Maar nee, niets van dat alles helaas.

Waarom, dacht ik toen ik verder liep, speurend naar een vuilnisbak om het zakje met de hondenkeutels in te deponeren, waarom verandert een e-bike oude omaatjes in snelheidsmaniakken? Normaal gesproken verwacht je zulke grijze permanentjes toch achter een rollator. Breiend aan tafel of bij de bingo met een advocaatje. En nu scheuren ze als een gek over smalle fietspaden, daarbij iedereen van de weg maaiend. Is er een soort competitie bezig?

Appen ze elkaar later dat ze in drie en een halve minuut van Jelsum naar Bilgaard zijn gefietst, en dat er dan iemand overheengaait van: ik deed het in drie minuten en vijftien seconden? Het zal wel een hang naar hun voorbije jeugd zijn, besloot ik, toen ik op de hoek van de Vierhuisterweg het zakje met de keutels in een vuilnisbak gooide.

Ik zette het uit mijn hoofd, oma's zijn niet mijn favoriete hersenspinsels tijdens een wandeling met de hond. Maar toen ik richting Havankpark liep ter hoogte van de volkstuintjes, hoorde ik ineens weer een vrouwenstem schreeuwen: hou die hond bij je. Keesje was inderdaad aan zijn lange lijn het pad overgestoken. Ik keek achterom en zag twee dames met grijze lokken vanonder een fietshelm, in grote vaart richting Keesje en de lange lijn aan komen stormen. Hebben jullie geen bel en geen rem op jullie fietsen, riep ik, terwijl ik Keesje snel op de arm nam. Je moet die hond bij je houden, werd me tijdens het passeren toegesnauwd.

Meestal trek ik me er niets aan als iemand nare dingen tegen me zegt. Maar nu kreeg ik er de hel wel een beetje in. Dankzij hun elektrische ondersteuning waren de dames al te ver weg om er nog iets vulgairs achteraan te schreeuwen. Hier moet wel wat aan gebeuren, dacht ik, toen ik het paadje bij het Rustpunt insloeg. Misschien kunnen de regels voor het gebruik van e-bikes door oma's wat aan-

gepast worden. Maar hoe? Lopend op het voetpad aan de overkant van Snakkerburen, wist ik het ineens. Ergens had ik gelezen dat het aantal dodelijke verkeersongevallen door het gebruik van e-bikes nogal is toegenomen. Daar ligt de oplossing. Het gebruik van e-bikes moet dus omlaag. Maar door alle reclames en de immense populariteit van deze elektrische fietsen, is de kans klein dat het aantal gaat verminderen. Dus, dacht ik, terwijl er achter me iemand belde die vond dat Keesje en ik op het smalle voetpad even aan de kant moesten stappen om haar als fietster door te laten, als het aantal e-bikes niet omlaag kan, moet het aantal doorgedraaide oma's die op e-bikes fietsen omlaag. En dat is het gemakkelijkst door ze te verbieden een fietshelm te dragen. Waarschijnlijk loopt door het grote aantal ongelukken het aantal fietsende oma's dan drastisch terug. Dan kan er eventueel nog een premie worden uitgelooft, door oma's die langer dan een jaar zonder ongelukken op een elektrische fiets over de fietspaden hebben gejaagd, een speed-pedelec fiets te geven. Dan kunnen ze een snelheid van vijfenveertig kilometer aantikken en dat zullen ze dan hoogstwaarschijnlijk ook wel doen. Uiteraard ook weer verplicht zonder helm. Natuurlijk moet die pedelec na overlijden wel weer teruggegeven worden.

Helemaal tevreden over deze oplossing gingen Keesje en ik aan de Dokkumer Trekweg even op een bankje zitten in het herfstzonnetje. Met het mooie vooruitzicht dat wij over niet al te lange tijd weer rustig zullen kunnen wandelen zonder de terreur van scheurende oma's.

KLAAS KASMA, KOK IN LEEUWARDEN

**DIT JOURNALISTIEKE INITIATIEF STEUNEN?
BEZOEK DAN WWW.LIWWADDERS.NL**

• HUIS AAN HUIS IN DE WIJKEN EN DORPEN
 (WISSELEND)

• VERSPREIDPUNTEN
 (DIE REGELMATIG WORDEN AANGEVULD; MET STER*
 MEERDERE MALEN)

CAMMINGHABUREN: JUMBO*, ALBERT HEIJN*, PRIMERA, BAKKER VAN DEN BERG, SLAGER SMIT, RENÉ FISH AND CHIPS, WIJKCENTRUM, GEZONDHEIDSCENTRUM; **VRIJHEIDSWIJK:** JUMBO*, MULTIFUNCTIONEEL CENTRUM; **BILGAARD:** ALBERT HEIJN*, BAKKERIJ VAN DEN BERG, SCHOEN- EN SLEUTELSERVICE BILGAARD, SLAGER SMIT, GROENTEZAAK YNE EN HINKE VAN DER MEULEN; GEZONDHEIDSCENTRUM, CAFÉ BILGAARD, PRIMERA, SNACKBAR DOUBLE FF, CHINEES-RESTAURANT MEI WAH; **WESTEINDE:** POIESZ*, SNACKBAR DE TILLE, KAPPER, ZORGCENTRUM SWETTEHIEM, GEZONDHEIDSPLEIN WEST-EINDE; **VALERIUS:** VISZAAK DE GEZONDE APOTHEEK*, ELY'S LUNCHROOM, TANKSTATION VALERIUSSTRAAT; **WESTEN:** HOTEL WTC, KAMER VAN KOOPHANDEL, MEUBELZAAK DE TIJD WONEN, EUROHOTEL; **NIJLÂN:** LIDL*, ALDI*, CAFÉ 'T WAP, DALSHOEF FOTOGRAFIE, PIZZERIA ADRIANO; **ALDÂN:** POIESZ*, SNACKBAR DOUBLE FF, APOTHEEK BENU, ZORGCENTRUM ERASMUSHIEM, ZORGCENTRUM ALDLÂNSTATE, TANKSTATION ALDLÂNSDIJK, MEDISCH CENTRUM LEEUWARDEN; **HEECH-TERP/SCHIERINGEN:** POIESZ*, SNACKBAR RONDWEG, WIJKCENTRUM; **CAMBUURPLEIN:** JUMBO*, PRIMERA, APOTHEEK BOITEN*; **WINKELCENTRUM LEEUWERIKSTRAAT:** JUMBO*, PRIMERA TROELSTRAWEG, SNACKPOINT DE LEEUWERIK; **BLEEK-LAAN E.O.:** POIESZ*, JUMBO*, TRYATER; **VLIET:** SNACKBAR 'T VLIET, SNACKBAR DE CENTRALE, BAKKER TROMP, HALAL SLAGERIJ ATLAS; **ORANJEWIJK:** ALBERT HEIJN*; **ACHTER DE HOVEN:** EETHUIS POTMARGE, WIJKCENTRUM J.H. KNOOPSTRAAT; **TIJNEDIJK:** ALBERT HEIJN XL* (MIRO), AKO, VISZAAK HOLLANDER, TUINCENTRUM KLAVER, BP TANKSTATION; **WTC:** JUMBO*; **SCHRANS:** ALBERT HEIJN*, , DECO HOME, BIO BIJ JANSEN, FRIESE SCHRIJFKAMER, SCHOOTSTRA VIS*, FIETSTATION 058, TABAKSZAAK PETER VAN DER KAMP*; **ZUIDERBUREN:** JUMBO*; **DE HEMRIK:** , GROOTHANDEL MAKRO, SNACKBAR HEMRIK, FRIESCHE OLIE EN VERFHANDEL, OMROP FRYSLÂN; **DE ZWETTE:** SNACKBAR LORENTZ, DE FABRIEK, GROOTHANDEL SLIGRO, CRYSTALIC, MOTOPORT LEEUWARDEN; **GROTE WIELEN:** RESTAURANT DE GROTE WIELEN

CENTRUM LEEUWARDEN: BOUWBEDRIJF DE VRIES , ORANJE HOTEL*, AKO STATION*, STATIONS KAPPER*, CAFÉ DE STEE, CAFÉ WAPEN VAN LEEUWARDEN, RESTAURANT DE WALRUS*, RESTAURANT SPINOZA, CAFÉ ORANJE BIERHUIS, CAFÉ DE TOETER, IERSE PUB PADDY O'RYAN, EETCAFÉ HET LEVEN, **IJZERHANDEL POSTMA**, DE WERELD VAN THEE, HOTEL STADHOUDERLIJK HOF, HOTEL 'T ANKER, HOTEL POST PLAZA*, SIGARENZAAK TETMAN DE VRIES, RESTAURANT DE WAAG, LEKTUURHAL OVER DE KELDERS*, RESTAURANT SARAY, RESTAURANT BOSPORUS, RESTAURANT EINDELOOS, RESTAURANT FELLINI, DOPPIO ESPRESSO*, RESTAURANT DE BURGEMEESTER VAN NAPELS, FIRE CAFÉ*, BARREVOETS, URKER VISZAAK, RESTAURANT DE KOPEREN TUIN, CAFÉ DE MARKIES, LUNCHROOM DE BROODTROMMEL, CAFÉ DE BRASS, RESTAURANT DE VLEGENDE HOLLANDER, BAGELS AND BEANS, BAKKER BART, SPAR, LUNCHROOM SPIEGELAAR, CAFÉ WOUTERS, DE-CAFÉ, EETCAFÉ DIKKE VAN DALE, DE BRASSERIE MARIA LOUISE, CHINEES RESTAURANT KOTA RADJA, EKO PLAZA*, SLIJTERIJ JELLE, CROISSANTERIE VITTORIO, SNACKBAR ELY'S, ALBERT HEIJN*, VAN DER VELDE BOEKEN*, GALERIE DE ROOS VAN TUDOR, GALERIE DE VRIES, FRIESCHE CLUB, NEUSHOORN, KUNSTKADE, RABOBANK ZAAILAND*, BRASSERIE FRIES MUSEUM*, GRAND CAFÉ Z, SCHOUWBURG DE HARMONIE, HISTORISCH CENTRUM LEEUWARDEN, TRESOAR, BIBLIOTHEEK DBIEB*, STADHUIS, STADSKANTOOR OLDEHOOFSTERKERKHOF, PROVINCIEHUIS*

WIRDUM: SPAR, HOTEL-CAFÉ DUHOX • **GROU:** ESSO TANKSTATION, HOTEL OOSTERGO, THEEHUIS, VISZAAK, JUMBO*, POIESZ, SNACKBAR TAMARINDE, EETHUIS AMICAAL • **WERGEA:** SUPERMARKT ATTENT HANSMA, SLAGER HARMKE ANEMA • **DRONRYP:** IT HOLT • **MENALDUM:** POIESZ • **JELLUM:** RESTAURANT JONKER SIKKE • **WEIDUM:** HOTEL WEIDUMERHOUT • **AKKRUM:** POIESZ, HERBERGH DE CLEEF, BAKKERIJ BOONSTRA • **REDUZUM:** DE BLAUWE TENT, SLAGERIJ • **WYTGAARD:** FREDERIKA'S TAARTEN & SA • **STIENS:** ALBERT HEIJN*, POIESZ*, JUMBO*, EATCORNER PITER JELLES, VISKRAAM, BRUNA, PRIMERA, TENNISVERENIGING • **HURDEGARYP:** ALBERT HEIJN, POIESZ, SLAGER RYPMA, PRIMERA, HOTEL VAN DER VALK • **OENTSJERK:** BAKKER BRAAKSMA • **WYNS:** DE WINZE • **GYTSJERK:** ALBERT HEIJN*, VISKRAAM BINNE VAN DER KOOI, TANKSTATION VAN DEN BELT, POSTKANTOOR • **BURGUM:** BOEKHANDEL FRANKE ATSMA EN ANNEKE JAGER

AANGEPASTE VERSPREIDING WEGENS CORONAVIRUS:
 EXTRA KRANTEN BIJ DE SUPERMARKTEN

Prijsvraag

Het was niet al te moeilijk om te ontdekken wat er gaande was op de prijsvraagfoto. Het ging om de bouw van Koopmans Meelfabrieken aan het Vliet. Na verhuizing van de fabriek naar de Meroedestraat werd hier de sociale dienst van de gemeente Leeuwarden gevestigd. Een combinatie van kantoren en woningen.

Ook een mooi verhaal bij de nieuwe foto? Stuur het dan op naar Stadsblad Liwwadders, M.H. Trompstraat 8, 8921 GH Leeuwarden en u maakt kans op een mooi boek over de historie van Leeuwarden.

VAN DER VELDE BOEKEN

Nieuwestad 57-59
 8911 CJ Leeuwarden
 0582132360

www.boekhandelvandervelde.nl

NOORD
 NEDERLANDSE
 BESTRIJDINGSDIENST

Noord Nederlandse Bestrijdingsdienst
 Miedwei 4
 9081 AJ Lekkum
 Telefoon: (06) 5354 3006

Advertorial • Foto: Simon van der Woude

Lopen met Lies

‘Nu kunnen we met onze nieuwe accommodatie in het centrum van Leeuwarden iedereen sport en fysiotherapie aanbieden.’ Lies Esser en Jochum van Brummelen openden onlangs hun vierde vestiging van Fysiotherapie Leeuwarden aan het Zuiderplein, hartje Leeuwarden. ‘Deze ruimte is voor mensen die in het centrum willen werken aan hun leefstijl en gezelligheid en een luisterend oor over hun conditie van belang vinden.’

Gezondheid en sport zijn twee onlosmakelijke begrippen in de moderne, snelle maatschappij. Voeding en beweging kunnen hiervan niet los worden gezien. Het is een cliché, maar Jochum wil het toch even gezegd hebben: zitten is het nieuwe roken. Beweging, hoe minimaal ook, is van belang. ‘Het hoeft niet allemaal zo gek’, aldus Lies. ‘Je moet weten wat je kunt en wat je prettig vindt.’

Gemoedelijkheid staat bij Fysiotherapie Leeuwarden voorop. Lies Esser, logopedist van professie zegt: ‘Iedere vrijdag loop ik met een groep van onze vestiging in het Nijlân naar, dat kan nu, onze nieuwe vestiging aan het Zuiderplein. We wandelen langs het Van Harinxmakanaal en slaan dan linksaf de stad in. Lopen met Lies kost niks, je sluit gewoon aan. We starten om half elf en wandelen zo’n drie kilometer. Het is een beetje bedoeld om Leeuwarden in beweging te krijgen. Het is laagdrempelig, pretentieloos vermaak en toch nuttig. Absoluut niet prestatiegericht. Waar zie je dat nog? En, niet onbelangrijk, we praten zeker niet te veel over lichamelijke klachten. Dat kan later wel eens. Dit doen we sinds de start van Loop Leeuwarden, waar we ook aan verbonden zijn. Bijvoorbeeld mensen die alleen zijn vinden zo’n gemoedelijke wandeltocht heerlijk.’

In dit vak gaat het om mensen die wij, waar zij ook mee aankomen, respecteren

Op de vier locaties Nijlân, Aldlân, Camminghaburen en nu aan het Zuiderplein gaat het er eveneens ontspannen aan toe. Lies: ‘We haken aan bij de sfeer die er in dit voormalige bankgebouw inmiddels is ontstaan. Het pand is geheel gestript en heringericht en het koffiecafé Zuid4 ademt een relaxte sfeer waar we als Fysiotherapie Leeuwarden bij aansluiten. Ik kan me voorstellen dat de shakes klaarstaan na de oefening die je in onze sportruimte kunt doen.’

Jochum: ‘Hier staat de allernieuwste fitness-apparatuur opgesteld. Via een app op je telefoon of polsbandje kunnen alle ontwikkelingen per oefening en apparaat worden bijgehouden.’

Lies: ‘Eigenlijk bestaan onze centra uit een steeds groter wordende vriendenclub. Het is gewoon leuk dat je zoveel mensen leert

Fysiotherapie Leeuwarden komt oorspronkelijk voort uit de bekende praktijk van Tom en Martine Giliam. Jochum, naast fysiotherapeut, manueeltherapeut ook podoloog: ‘Daar heb ik ooit stage gelopen en elf jaar geleden de praktijk voortgezet.’ De kernwaarden van de praktijk van Tom en Martine bleven recht overeind: **doen waar je goed in bent, niet al te hoog van de toren blazen, kwaliteit leveren en word vooral geen blinde verkoper van goedkope toegangspassen en abonnementen.** Van Brummelen: ‘In dit vak gaat het om mensen die wij, waar zij ook mee aankomen, respecteren. Wij zijn geen schreeuwpraktijk die zichzelf op de borst klopt. We laten een bepaalde ontwikkeling op een zo natuurlijk mogelijke manier verlopen. Noem het organisch.’

kennen.’ Fysiotherapie Leeuwarden is ook voor professionele sporters een baken van kennis en verzorging. Lies: ‘We verzorgen het gehele medische deel bij sportclub Cambuur. Drie van onze therapeuten verzorgen de jeugd en twee de volwassenen.’ Jochum: ‘Het nationale shorttrackteam maakt eveneens gebruik van onze expertise.’ Die expertise is overigens voor

iedereen beschikbaar. ‘Het leuke van dit Zuid4-concept is de lage drempel en de bijzondere sfeer die Fysiotherapie Leeuwarden heeft gecreëerd. Je loopt vrijblijvend binnen en kijkt rond wat hier te beleven is. Bevalt het je, dan doe je mee. Maar je kunt natuurlijk ook altijd meelopen met Lies op vrijdagmorgen, dan wijst de weg zich vanzelf.’

OPVALLEN IN LIWWADDERS? BEL REMCO JAN VELDMAN 06-25223490

REDACTIONEEL

Zaken waarmee u zit pakken wij graag op. We zien dat onze lezers onze krant en website waarderen en daarom doen wij een beroep op u. Wanneer u onze artikelen van belang vindt, dan nodigen wij u uit om donateur te worden. Uw bijdrage is zeer welkom. U kunt uw bijdrage overmaken op NL06 RABO 0320.2000.51 t.n.v. Veldman Journalistieke Producties. U kunt uw bijdrage ook overmaken aan de Stichting Loods 50 voor onderzoeksjournalistiek. Deze stichting is gelieerd aan Liwwadders, het bestuur bestaat uit Bearn Bilker (voorzitter), Sietske Inberg, Hester Witteveen en Kor van der Meulen. Het rekeningnummer van de Stichting Loods 50 is NL88 RABO 0355.1954.96 onder vermelding donatie en uw e-mailadres. Jaarlijks wordt u uitgenodigd voor onze donateursbijeenkomst. Als u het stadsblad leest, dan merkt u dat Liwwadders niet zomaar een huis-aan-huisblaadje is. Liwwadders is op meer dan 170 plaatsen (supermarkten, sporthallen, stamtafels, kantines en wachtkamers) gratis verkrijgbaar in de gemeente Leeuwarden en ook daarbuiten. Is-ie op, dan wordt er meestal aangevuld. Bent u als ondernemer/vereniging/zzp'er geïnteresseerd in een bedrijfsreportage, viert u binnenkort feest of wilt u iemand in de bloemetjes zetten: neem dan contact met ons op: tel. 058-2133138 of info@liwwadders.nl Uw betaalde advertorial wordt gratis doorgeplaatst op onze website en via onze andere mediakanalen. Ook in dit nummer treft u enkele artikelen aan die eerder op onze websites www.liwwadders.nl en Dossier Liwwadders verschenen. We vonden ze belangrijk genoeg om ze ook in de papieren krant af te drukken.

STADSBLAD LIWWADDERS OOK VERKRIJGBAAR BIJ:

SINT ANNAPAROCHE: ALBERT HEIJN EN KRINGLOOP NOCHRIS
BERLIKUM: POIESZ
FRANEKER: POIESZ, ALBERT HEIJN
HALLUM: SPAR
MENALDUM: ROB'S TUINCENTRUM EN KRINGLOOP NOCHRIS
BURGUM: PLUS MARKT, POIESZ, JUMBO EN BOEKHANDEL
VEENWOUDEN: PLUSMARKT
DE WESTEREEN: POIESZ

Se make mij de pis niet lauw

Door Andries Veldman

In uw stukje in de laatste Liwwadders noemde u de wijk Camminghaburen een achterstandswijk. Kunt u mij eens vertellen hoe u daarbij komt? Aan de lijn hing een mevrouw die verontwaardigd was omdat ik een dergelijk etiket op de wijk zou hebben geplakt. Dat de benaming van achterstandswijk voor de wijk Camminghaburen uit de koker van de gemeente kwam, stelde haar niet gerust. Ze had geen enkele informatie over de gewijzigde status van deze Leeuwarder wijk gekregen, laat staan dat haar om een mening was gevraagd. Kon dit zo maar?

Ik ging voor de gelegenheid op de stoel van de gemeente zitten en legde haar uit dat de gemeente er alles aan doet om ons in Den Haag zo arm en zielig mogelijk voor te stellen in de hoop dat de euro's onze kant op komen rollen. Af en toe boekt de gemeente hiermee succes. Ik legde haar uit dat dit niet automatisch betekent dat wanneer de euro's onze kant op rollen de armen dan ook rijker worden. Wie er wel rijk van worden, blijft vaak in nevelen gehuld.

Ruim tien jaar geleden werd de probleemwijk Heechterp gebombardeerd tot Vogelaarwijk en werden er tientallen miljoenen ingepompt. Wethouder ROEL SLUITER (PvdA) wreef zich in zijn handen. Het ene investeringsplan zag er nog mooier uit dan het andere. Jaren later bleek dat van echte hulp weinig terechtgekomen was. Waar de miljoenen naartoe gingen? De bewoners werden er in ieder geval weinig wijzer van. Nu wordt een deel van de wijk afgebroken. Ook voor de Vlietzone, door de eigen bewoners als afvalputje van de gemeente bestempeld, worden de geldpotten inmiddels geopend. De wethouder no-digt dan altijd een fotograaf uit die hem samen met de minister op de foto zet. Maar als ik door die wijk fiets en praat

met deze en gene, dan zie ik niet dezelfde blijde gezichten als van de mensen op tv die de jackpot hebben gewonnen. Arm Leeuwarden is een rondtrekkend circus dat zich van de ene wijk naar de andere wijk verplaatst.

U herinnert zich nog het grote gebeuren Culturele Hoofdstad 2018. De aanjagers hiervan zeiden dat we er allemaal rijker

van zouden worden. Als kwartiermaker vertelde PAUL VISSCHEDIJK, de man van de stremselafabriek, ver voor het festival dat het feest maar liefst 1 miljard euro op zou leveren. Ook hier werd armoede als troefkaart getrokken. Het comité dat het besluit moest nemen werd in de watten gelegd terwijl zij intussen het verhaal ingeprent kregen dat we hier heel erg arm zijn. Per helikopter werd een van tevoren geselecteerd clubje 'journalisten' vervolgens naar de Afsluitdijk gevlogen, waar men zich aan een mooi zeebanket tegoed mocht doen. We kregen De Reuzen. Geef die arme mensen een paar mooie grote poppen, daar zullen ze blij van worden. Oud-directeur GEART DE VRIES van het Historisch Centrum zoekt het nu allemaal voor ons uit voor een boek dat volgend jaar zal verschijnen. Van hem begreep ik dat hij van de ene verbazing in de andere valt.

Aan de mevrouw met wie ik belde, heb ik verteld dat het allemaal niet zoveel uitmaakt. We moeten er maar mee leren leven. Misschien dat met Gemeentebelangen in het college alles ten goede keert. Een schrale troost gaf ik haar nog mee: Bilgaard is sinds kort ook achterstandsbuurt. Nee, deze bewoners zijn ook niet om hun mening gevraagd.

Waar we ook mee moeten leven, is het verscheiden van de camperplaatsen op de Wissesdwinger. De gemeente wil deze prachtige accommodatie, een idee van horloger ANDRE ROLF, opheffen en motiveert haar besluit door te wijzen op mogelijke overlast. Je moet er maar opkomen: overlast van campers. In veel Franse dorpjes is de municipal, de gemeentelijke camping, een lust voor het oog en in Leeuwarden zijn twee plaatsen al een last. Uit het bericht van de gemeente bleek dat er met alle partijen was overlegd, maar ik miste toch nog eentje. De camperaar is, net als de mevrouw van Camminghaburen, niets gevraagd.

MONUMENTALE GLAS-IN- LOODRAMEN KOEPELTHEATER GERESTAUREERD

Het Koepeltheater in Leeuwarden wordt na een periode van stilstand, mede veroorzaakt door corona, weer tot leven gebracht. Ondernemer Tjalling Rollema is bezig met de tweede fase van de groot-scheepse restauratie van het monumentale gebouw aan de Vredeman de Vriesstraat. In het voorjaar 2023 hoopt hij het Koepeltheater weer bij de tijd te hebben. Precies op tijd om het jubileumjaar te vieren.

'Er komt een compleet nieuw verwarmingssysteem in het Koepeltheater, de bar en foyer worden verplaatst en aangepast. Ik verwacht dat het verwarmingssysteem in september kan worden geïnstalleerd. De monumentale glas-in-loodramen in de westgevel zijn naar de restaurateur. Tegen het einde van het jaar verwacht ik dat die herplaatst kunnen worden. We bereiden ons theater voor op de viering van het honderdjarig bestaan van het gebouw. We zijn in gesprek met Hoite Pruiksmas om in samenwerking met hem een groots concert te organiseren.

We zitten wat betreft het 100-jarig bestaan nog in een brainstormfase en het is nog te vroeg om gedetailleerde informatie te geven. Het jubileumconcert is de eerste activiteit in 2023.

Rollema verwacht na dit jubileumconcert weer een reeks concerten te kunnen programmeren en de zaal gereed te hebben voor verhuur. 'Deze zaal leent zich perfect voor middelgrote gezelschappen. We hadden hier onder meer de jubileumbijeenkomst van het Fûns Skjinne Fryske Energij (het Friese fonds voor verduurzaming FSFE) en dan zie je hoe zo'n kerkzaal zo'n bijeenkomst cachet geeft. Ook op de theatervoorstellingen van De Kast en van pianist Wibi Soerjadi kijk ik met genoegen terug. En wat te denken van het concert dat door Rob de Nijs werd gegeven? Het derde weekend van april is gereserveerd voor het jubileumconcert van Hoite Pruiksmas waar het geweldige orgel zeker een rol in gaat spelen. Over de verkoop van kaarten komen nog nadere mededelingen.

Rollema, eigenaar van bedrijevencentrum Crystallic, ziet met genoegen dat het gebouw nog nooit zo vol huurders heeft gezeten. 'We sleutelen regelmatig aan het gebouw om het voor onze huurders zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Ik zie een ook een verandering in verhuur. Grote ondernemingen zoals een telecommat-schappij zien hun personeel wegens gebrek aan betaalbare woonruimte in de Randstad verhuizen naar de provincie waar ze kleine kantoren in bedrijfsverzamelgebouwen openen om het fysieke contact met hun werknemers te houden. Wij zijn blij dat we hen hierin kunnen faciliteren.'

SPONSOR: ROLLEMA VASTGOED

DE GEZONDE APOTHEEK

OOK OP
ZONDAG GEOPEND
VANAF 12.00 TOT 19.00 UUR
VALERIUSSTRAAT 63,
8916 EA LEEUWARDEN
058-2153399

Door Klaas Elgersma

De dure en **rampzalige** politiek van de ECB

Vergis u niet, heel veel goederen worden op de wereldmarkt genoteerd en verhandeld in dollars en dus zijn die goederen alleen al door deze koersverschillen in een jaar 16% duurder geworden. Het gaat hier niet alleen om gas en olie, maar bv. ook om graan, tarwe, gerst, mais, haver, soja, cacao, koffie, katoen, palmolie, thee, rubber en vrijwel alle (edel)metalen.

Maar, zult u zeggen, de inflatie wordt toch vooral veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende sancties, de pandemie, versterkt door de logistieke problemen en het tekort aan computerchips? Dat is dus ten dele waar en misschien maar de helft van het verhaal. Dat zijn de oorzaken die ook LC en het Dagblad van het Noorden noemen bij hun 'Prijswijzer' maar over de door de ECB veroorzaakte ellende geen woord.

De euro/US-dollar koers is vandaag (8-10) 0,9743 en die was een jaar geleden nog 1,1566. (Bron: Valuta.nl) Met andere woorden: de euro is ten opzichte van de dollar in een jaar met bijna 16 % gedaald. Anders gesteld: de dollar is in een jaar bijna 16% duurder geworden ten opzichte van de euro. 'Nou en?' zult u zeggen, 'waarom is dat van belang?'

'Waarom is die US-dollar dan zo duur geworden?' wilt u weten. Dat is vooral een gevolg van het desastreuze beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) dat sterk afwijkt van dat van de Amerikaanse FED. De FED heeft ter bestrijding van de inflatie alleen al in 2022 de herfinancieringsrente bij de centrale bank met 3,25% verhoogd en lijkt stellig van zins daar in de nabije toekomst nog eens 0,75% bij te doen. De ECB komt dit jaar voorlopig niet verder dan een verhoging van de beleidsrente van 1,25%. Het grote verschil in rente tussen de FED en de ECB maakt de dollar veel aantrekkelijker dan de euro en dus een stuk duurder.

Vervolgens wilt u weten, waarom de ECB de rente dan niet sneller verhoogt, want dan zou de euro ook sterker worden en dit stuk geïmporteerde inflatie gaan afnemen en dan komen we op de kern van het probleem. Immers, de enige taak van de ECB is te zorgen voor prijsstabiliteit en daarom heeft de ECB het afgelopen decennium vrijwel alles uit de kast gehaald om de inflatie op zo ongeveer 2% te krijgen.

Niet dat de ECB daarin is geslaagd overigens en door nu op hun handen te gaan zitten, zullen ze de hoge inflatie zeker niet bedwingen. De ECB heeft op grote schaal overheids- en bedrijfsobligaties opgekocht en daarmee enorm veel nieuw geld op de markt gebracht. Daardoor en door een negatieve beleidsrente konden economisch zwakke eurolanden gratis lenen en werden ze in feite beloond voor hun zwakke economische politiek en voelden die landen geen enkele noodzaak hun economie te hervormen. Andersom werden spaarders zwaar gestraft, omdat hun bezit sterk in waarde afnam en konden de pensioenen in Nederland zeker 10 jaar lang niet geïndexeerd worden.

Normaal gesproken zou de ECB haar beleidsrente nu ook sterk moeten verhogen om zo de inflatie te beteugelen, maar

zwakke eurolanden als Italië, Spanje, Griekenland en Frankrijk krijgen het dan wel heel erg moeilijk. Met die overweging is de ECB niet meer bezig met het bevorderen van prijsstabiliteit, maar is men bezig politiek te bedrijven. En dat is nou niet de taak van de ECB, sterker nog: daarmee gaat de ECB haar boekje te buiten, want haar ENIGE taak is de zorg voor prijsstabiliteit. En weer faalt de ECB in haar kerntaak!

Zou nu de euro beleidsrente worden verhoogd, dan bestaat de kans op een recessie, die overigens in Nederland met haar bijna volledige werkgelegenheid en relatief lage staatsschuld geen groot probleem hoeft te zijn. De zuidelijke eurolanden zouden het dan veel moeilijker krijgen en daarom verhoogt de ECB de rente niet.

Intussen loopt het renteverskil op de markt tussen de economisch sterke eurolanden en dat van bv Italië al behoorlijk op en daarom heeft de ECB weer eens een nieuw vehikel geschapen en wel het Transmission Protection Instrument (TPI), waarmee de ECB staatsobligaties van zwakke landen kan opkopen om daar de rente te drukken. Het risico wordt dus weer eens overgedragen aan de overige eurolanden.

Maar, zult u zeggen, als de rente omhoog gaat, zijn huizen niet meer te betalen. Nou, dat is nog maar de vraag, want het lijkt er wel heel erg op, dat juist die lage rente de huizenprijzen heeft opgejaagd en daarbij: niemand is gebaat bij deze hoge inflatie.

Het mag duidelijk zijn: de eenheidsworst die de euro is, is bepaald niet passend voor economieën, die zo erg verschillend zijn en zeker niet voor landen, die zich structureel niet aan het Stabiliteits- en Groeipact wensen te houden en hun uitgaven in de klauw houden. Ook is volstrekt duidelijk dat de euro het middel voor de ECB is om te komen tot een enorme overdracht van middelen naar de zuidelijke landen, ten koste van o.a. Nederland. Wat mij betreft stapt ons land dan ook zo snel mogelijk uit dit zinkende euro-schip, er is inmiddels meer dan genoeg welvaart in Nederland vernield.

SYBE SCHAAP OVER CRISES EN BURGERSCHAPSZIN

DINSDAG 1 NOVEMBER IN HET ODD FELLOWGEBOUW
EMMAKADE 48 • AANVANG 20 UUR

livera
HELE MAAND OKTOBER
BIJ AANKOOP VAN 50 EURO
7.50 KORTING

BIJ LATEN ZIEN VAN DEZE ADVERTENTIE

RUITERSKWARTIER 123 • 8911 BS LEEUWARDEN

KOOKWINKEL VAN ERP

Advertorial • Foto: Simon van der Woude

'ALS JE EEN KEER IETS GOEDS KOOPT DAN HOEF JE NIET SNEL WEER'

'Ze kunnen je niet missen op deze nieuwe locatie aan de Nieuwestad.' Martinus Koree is ingenomen met zijn nieuwe stek pal naast de populaire winkelstraat Kleine Kerkstraat. Achter het beeld van Anne Von- deling doemt zijn Kookwinkel Van Erp op, een naam die al sinds 1857 verbonden is aan kwaliteitsproducten.

Vanaf zijn vorige pand, waar hij zich viereneenhalf jaar geleden vestigde naast bioscoop Cinema naar zijn huidige pand, is het maar vijftien meter lopen. Het verschil in aanloop is aanzienlijk, vertelt de jonge ondernemer. 'Het is hier twee keer zo druk, terwijl de afstand te verwaarlozen is. Mensen die winkelen en vanuit parkeergarage Oldehove de stad in lopen, passeren twee keer mijn

NAAST DE WINKEL BESTIERT KOREE MET EEN COMPAGNON NOG ENKELE WEBWINKELS ZO ZIJN ER DE SWEET-LIVINGSHOP.NL WAAR MEUBELN WORDEN VERKOCHT, KOFFIECUP-STER.NL VOOR KOFFIECUPS, UKKIEBOEF.NL VOOR DECORATIES VOOR DE KINDERKAMER EN INDUCTIEBESCHERMEN- SHOP.NL WAAR INDUCTIEBESCHERMERS OM DE KOOKPLAAT TE BESCHERMEN WORDEN VERKOCHT. 'ONZE LOODS EN KLANTEN-SERVICE ZIJN IN KOLLUM GEVESTIGD. HET BEGINT AARDIG TE LOPEN.'

Wat ik wil is mensen enthousiast maken voor mijn producten

zaak. Dat zijn uitstekende momenten om onze producten aan te prijzen.' Niet voor niks staat

er een forse rode grill als eyecatcher in de etalage. Ook worden klanten uitgenodigd om hun

messen te laten slijpen. 'Jorna, de bekende slijper, is dicht, vandaar dat wij dit hebben opgepakt.' Ook de bekende kwaliteitsmerken van apparatuur en pannen zoals Demeyere, Le Creuset en Magimix ontbreken bij Van Erp niet. Het aangeboden assortiment laat wel enkele wijzigingen zien vergeleken met dat van de 'oude' Van Erp. 'We richten ons hier net even wat meer op cadeaus, personeelspakketten en kerstpakketten. Daarnaast bieden we koffie, chocolade, olijfolie, pasta en speciale zout aan. Dat is een verschil met het oude Van Erp. De kwaliteitsnorm die de familie altijd hanteerde proberen we evenwel aan te houden.'

Martinus Koree studeerde aan de Leeuwarder hotelschool en bekwaamde zich in het vak accountancy. 'De financiële boekhouding doen we zelf en dat is zakelijk gezien meteen een voordeel. We hoeven geen hulp in te schakelen. Net als de familie Van Erp adviseren we om goede

spullen aan te schaffen. Als je een keer iets goeds koopt dan hoef je niet snel weer. Zakelijk gezien is dat misschien niet zo slim, maar we verkopen het liefst een goede pan en een goede kaasschaaf. Je merkt in deze tijd dat er vraag naar is. Men vraagt naar een PFAS-vrije pan. De consument neigt steeds meer naar dergelijke producten.

Het aantrekkelijke gezicht naar buiten toe blijft de winkel op de prominente plek aan de belangrijkste winkelstraat in Leeuwarden. 'Het was ooit mijn droom om een eigen kookwinkel te beginnen. Dromen moet je naja-gen, dat zie je nu wel weer. Wat ik wil is mensen enthousiast maken voor mijn producten. Met mooi materiaal kun je geweldig in de keuken werken. Denk bijvoorbeeld aan de vleespan.'

'Pieter van Erp zei het al in het tweede nummer van Liwwadders (december 1998): Je bakt geen biefstuk in een goedkope pan.'

WIJ ZIJN VERHUISD NAAR HET CAMBUURPLEIN 1A!

Naast afhalen kunt u in onze ruim opgezette zaak lunchen e.d.

Of lees een krantje onder het genot van onze vers gemalen koffie.

TOM'S CAFETERIA

Download onze app voor acties of gratis producten.
Bestel op onze officiële site www.tomscafeteria.nl voor acties of gratis producten.

Cambuurplein 1a, Leeuwarden
Di. t/m zo. geopend tot 20.30 uur

WWW.TOMSCAFETERIA.NL

Rust en poëtisch licht en schaduw op de Huizumer begraafplaats

Tekst en foto's: André Keikes

Waarom begraven als je ook kunt cremeren? Dat is schoon, duurzaam en zo efficiënt, zeggen sommigen, ruimtebesparend, zeggen anderen. Allemaal waar, maar is efficiëntie niet de dood in de pot waar het aankomt op een rijk leven, met wat ruimte voor schoonheid en poëzie? Père Lachaise in Parijs, Highgate Cemetery in Londen en Zorgvlied in Amsterdam zijn stille, parkachtige plekken in een voortrazende wereld. Wij hebben Huizum. Ook niet mis. Of desnoods de Noorderbegraafplaats.

OOK EEUWIGE RUST DIENT EFFICIËNT

Zeg nou zelf: het doet je wel wat om rond te stappen op de Normandy American Cemetery in, inderdaad, Normandië of op de Amerikaanse begraafplaats in het Limburgse Margraten. Rijen marmeren kruisen van gesneuvelde militairen. Er zijn meer van die stilmakende

militaire plekken, maar ook civiele begraafplaatsen verwijzen op een ingetogen manier naar de kwetsbare tijdelijkheid van het menselijk bestaan. De Huizumer begraafplaats inderdaad ook. Op een steenworp afstand mikken klanten van de AH XL hun karretje vol bier en winegums. Niet meteen poëtisch, wel lekker.

Het liefst richten gemeentes begraafplaatsen

Het is druk en lawaaiig in de hedendaagse wereld. Om de haverklap rukken de Leeuwarder hulpdiensten uit met een ijzingwekkende herrie die ze tot in Vorpommern wel moeten kunnen horen.

Meestal gaat het om een onnozel containerbrandje, dat de bewoners zelf al weer hebben gedooft of een foutief afgegaan automatisch alarm. Maar daar hebben de burgers, die moeten leven met hun vingers in de oren, weinig aan. De rondweg produceert de klok rond een continue dreun en op de vliegbasis wordt al talloze jaren geoefend, maar krijgen ze het vliegen kennelijk niet onder de knie. Het is maar een greep. Er zijn dagelijks meer (en vaak onnodige) decibellen in de maak dan je in de hele krant kwijt kunt.

Des te uitzonderlijker is de relatieve stilte op een begraafplaats, waar de gestorvenen vrede proberen te vinden. Soms staat er op de steen 'hier rust tot de jongste dag', maar dat duurt hopelijk nog even, al is de twijfel daarover in deze turbulente tijden steeds moeilijker te negeren.

De gemeente is in dit verband trouwens niet minder een factor om rekening mee te houden, want die is zoals zo velen in de ban van het kosteneffectieve efficiëntiedenken geraakt. Het liefst richten gemeentes begraafplaatsen in als nieuwbouwwijken, dus kaal, strak en met betegelde dan wel geasfalteerde voor- en achtertuintjes. Praktisch voor de werkster en bovendien goedkoop.

Ligt iemand er al een tiental jaren, zo sprak ooit een goed afgerichte medewerker van een gemeente, dan moet de familie toch eindelijk wel eens 'uitgerouwd' zijn. Daarmee voorbijgaand aan de betekenis van een bestaand graf, zelfs voor mensen die nu aan de andere kant van de wereld wonen. Maar goed. Dát is het moment waarop de gemeentelijke stickerjongens niet kunnen wachten om hun afzichtelijke witte plakplaten te gaan aanbrengen. Reageer (lees: betaal) je als familie niet snel genoeg, dan wordt er geruimd. 'Nee, nee, de stoffelijke resten worden verwijderd', spreekt een andere medewerker op correct invoelende toon. Maar toch, de bedoeling is duidelijk.

Dat mensen bewust voor een begraafplaats kiezen in plaats van voor een crematie, heeft mede te maken met hun voorkeur voor een vorm die iets van de eeuwigheid laat doorklinken. Maar zoals de lieflijke geur van een bloempje tegenwoordig onopgemerkt blijft in de walm van uitlaatgassen en deo-rollers, zo herkennen veel mensen de poëtische boodschap van een stil kerkhof niet meer. Zelfs bij de kerk in het oude deel van de Huizumer begraafplaats, waar ze vandaag de dag gelukkig wat minder hysterisch maaien en snoeien, wordt wel zonder

Langzaam gezaaid rundvlees

Ananas

Koriander

6,95

NUEVO!

QUESADILLA BARBACOA

Follow us @TacoMundoNL

DEEL JOUW FAVORIETE #MUNDOMOMENTS OP INSTAGRAM EN MAAK KANS OP LEUKE PRIJZEN

Stickers geven aan dat een graf mogelijk geruimd wordt.

TE GEBEUREN

in als nieuwbouwwijken

terughoudendheid gestickerd. Alsof oude graven geen betekenis hebben.

Als je bij leven een beroemdheid was, mag je overigens langer ongestoord blijven liggen dan wanneer je beoordeeld wordt als een doorsnee mens. Kijk maar eens op Père Lachaise of Zorgvlied. Die dikke praalgraven met veel pilaren, krullen en deurtjes en de stenen van beroemdheden worden echt niet ontmanteld, want: toeristentrepleisters. Als je beter kijkt, zie je dat er zelfs rond graven soms zeven vinkjes fladderen. Ja, feulferdieners kenne bij leven ook altiten wat langer lêge. De gewoane jonges mutte altiten om ses uur op. Dus ben je een gewoane Liwwadder, dan krijg je een por van de gemeente in de vorm van een zelfklever. Tot de jongste dag, zei u? Dan graag boter bij de vis.

Maar je kunt toch niet alle graven laten liggen tot Sint Juttemis of nog langer? Nee, maar gemeenten zouden wel eens beter na kunnen denken over de wezenlijke betekenis van een begraafplaats. Efficiëntie mag er geen poot tussen de deur krijgen. En zeker geen sneaky ontmoedigingsbeleid in de vorm van hoge belastingen of rare onderhoudskosten. Begraafplaatsen zijn de laatste plekken in de stad waar

doelmatigheid nou eens even niet de boventoon voert. Contemplatie en bezinning in een 'nieuwbouwwijk' kun je vergeten. Je moet er ook de levens van langer geleden kunnen ervaren. 'Huizum' is geen Google, waar een overledene binnen een paar jaar niet meer in de zoekresultaten voorkomt.

De Oude Begraafplaats, de Joodse begraafplaats en de Rooms Katholieke begraafplaats in Leeuwarden zijn, net als Huizum, nog enigszins verstilde plekken. Al trekt het autoverkeer graag woest op ten noorden van de RK-graven, op weg naar iets heel belangrijks zus of zo. Hopelijk komen de bestuurders 's avonds weer veilig thuis. De Noorderbegraafplaats is de minst poëtische van de stad. Keurig onderhouden heet dat dan. Alle schaduw dient er binnen de perken te blijven, er wordt veel struweel gesnoeid, gras gemaaid en grind geharkt. En zoals bekend is dat tegenwoordig vaak ook geen rustig karwei meer.

Het beroep van hovenier, lees tuinman, behoort anno 2022 tot de luidruchtigste van allemaal. Vind dan nog maar eens vrede.

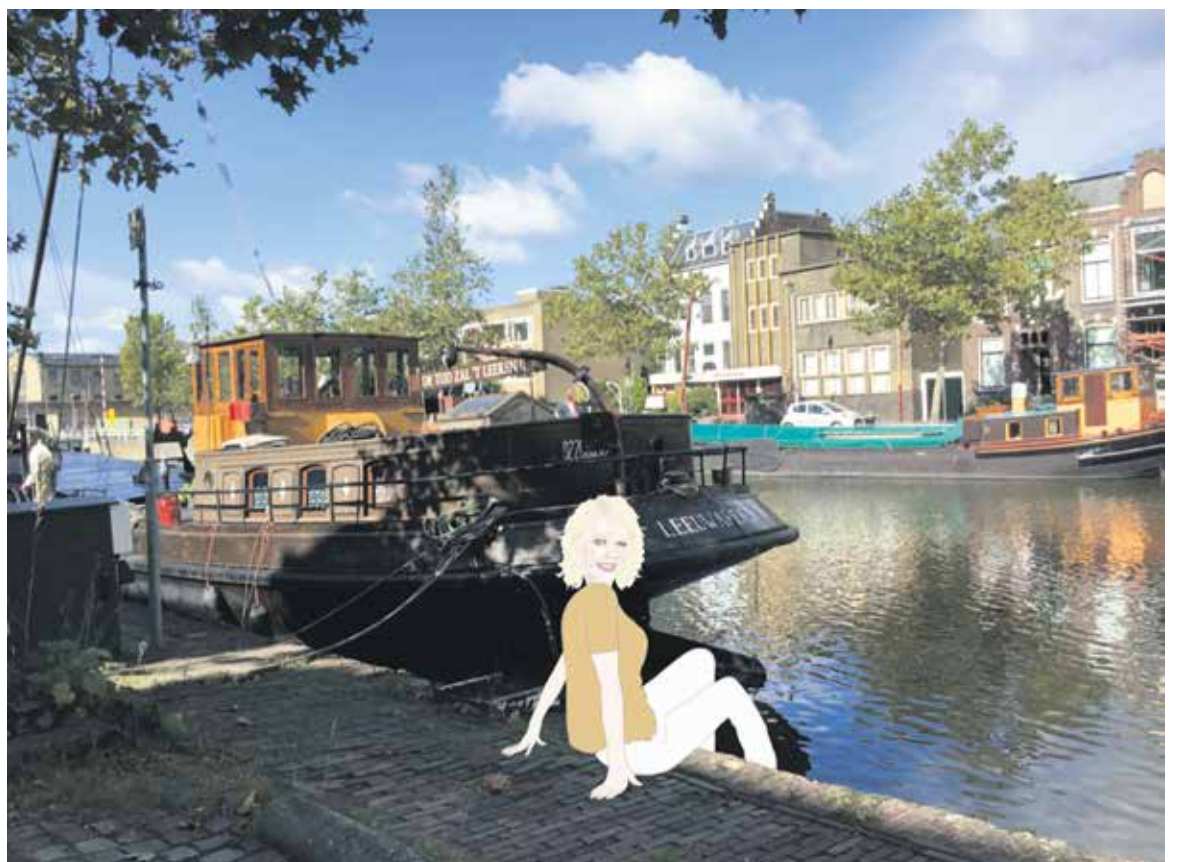
Eens een Leeuwarder...

Tekst en tekening: André Keikes

Wat is nou precies een bekende Leeuwarder? Sterker: wat is een Leeuwarder? Er zijn zo veel varianten. Je hebt fulltime-Leeuwarders, deeltijders, freelancers, neo-Leeuwarders, post-Leeuwarders, interim-Leeuwarders en ook would-be-Leeuwarders. Ik ken zelfs een Leeuwarder te Lelystad, die consequent Liwwadders praat met zijn (niet in Leeuwarden geboren) papegaai.

Ik teken ze in ons aller biotoop: de straten en stegen, kades, pleinen, huizen en gebouwen van deze stad. Ook stadgenoten die ons ontvallen zijn, maar door gerichte gebruikmaking van ons geestesoog blijven voortleven in de wereld van nu. Een Leeuwarder is, laten we het daar op houden, iedereen die 'wat heeft' met Leeuwarden. En verder geen gemopper, geklaag of kritiek op mijn keuze, die is wat-ie is, al had het natuurlijk ook een totaal andere selectie kunnen zijn.

DEEL 10 Annejet van der Zijl

Op Annejet van der Zijl is het begindilemma van deze rubriek, wat is nou precies een Leeuwarder, van toepassing. Ze werd geboren in Oterleek bij Alkmaar en woont nu al weer vele jaren daar in de buurt, maar bracht haar belangrijke jeugd jaren door aan de Leeuwarder Emmakade, bezocht hier ook het christelijk gymnasium. Daarna woonde en studeerde ze onder meer in Amsterdam en Engeland. Naar Leeuwarden keerde ze niet terug, maar ze denkt vast nog wel eens aan die verstilde, groene Leeuwarder kade met haar statige huizen en oude schepen. Zoals wij aan haar denken als er weer een succesvol boek verschijnt. Denk aan de biografieën van Annie M. G. Schmidt (*Anna*) en prins Bernhard (*Bernhard*) of de bestsellers *Sonny Boy* en *Fortuna's kinderen*. In de Volkskrant zei ze nog niet zo lang geleden dat ze zich nooit Fries voelt. Dat heeft ze in ieder geval gemeen met menige Leeuwarder.

Emmakade

**DONATEURS ZIJN BROODNODIG
VOOR GOEDE JOURNALISTIEK**

DOE MEE, DONEER! KIJK OP WWW.LIWWADDERS.NL

Berichten uit de

Door Henk Weiland • Beeld Anton Feddema

Sinds mei van dit jaar geef ik taalondersteuning aan acht politieke vluchtelingen uit Turkije die nu in de noodopvang verblijven van het WTC in Leeuwarden. Het zijn twee echtparen en vier alleenstaanden. Het is verbazingwekkend hoe zij in korte tijd vorderingen hebben gemaakt in het spreken en lezen van de Nederlandse taal. Een taal die geen enkele verwantschap heeft met het Turks. Wat het voor hen extra moeilijk maakt, is dat zij geen regulier onderwijs krijgen in de Nederlandse taal zoals hun kinderen die leerplichtig zijn en les krijgen in een internationale schakelklas, waar voornamelijk aan de taalvaardigheid in het Nederlands wordt gewerkt. De volwassenen zijn aangewezen op de YouTube filmpjes van Juf M., en taalondersteuning van vrijwilligers. Ik heb hun gevraagd om in het kort iets over henzelf te schrijven met hulp van Google Translate. Hieronder een kleine selectie.

Ik heet Esila

Ik ben 35 jaar en ik ben op 14 april jarig. Dus ik vind de lente het leukst. Ik ben gelukkig getrouwd. De naam van mijn man is Kerem. We zijn in 2013 getrouwd. We hebben een dochter van zeven en een zoon van vier. Mijn dochter Selin en mijn zoon Berat gaan naar school in Leeuwarden. Zij leren Nederlands en Engels daar. Zij vinden hun juf en meester leuk. Ik kom uit Turkije. Ik woon bijna vijf maanden in Nederland. Ik heb asiel aangevraagd in Nederland. In Turkije heb ik rechten gestudeerd. Ik was een rechter tot 2016. Er is een regering in Turkije die burgers bedriegt. Het verklaart mensen die de misdaden die ze hebben begaan onthullen als terroristen en gooit ze in gevangenissen. Daarom kan ik daar niet terug. Nu verblijf ik in Leeuwarden WTC. Het is een noodlocatie. Hier wonen is echt moeilijk. Ik hoop dat we snel een verblijfsvergunning krijgen. En ik hoop dat we een huis en een baan hebben. Ik studeer drie maanden Nederlands. Ik wil snel Nederlands leren, want ik wil een passende baan vinden. Het is ook belangrijk om te kunnen communiceren met de leraren van mijn kinderen. Bedankt aan de Nederlanders om ons te verwelkomen.

Ik ben Kerem

Ik ben 35 jaar. Ik kom uit Turkije. Ik ben vijf maanden geleden naar Nederland gekomen. Ik ben getrouwd met Esila. Ik heb twee kinderen, een zoontje van vier jaar en een dochtertje van zeven jaar. Ik woon sinds drie maanden in Leeuwarden WTC. Ik heb rechten gestudeerd in Turkije. Ik heb mijn master gedaan in Turkije. Ik heb 6 jaar als rechter gewerkt en 5 maanden als advocaat gewerkt.

Kerem heeft veertien maanden gevangen gezeten. Er loopt nog een beroepszaak waarin zeven jaar gevangenisstraf is geëist. De beroepszaak hebben ze niet afgewacht. Na een moeilijke tocht met hun kinderen lukte het hen om de Turks-Griekse grens over te steken en een vliegtuig naar Nederland te nemen. Op mijn vraag waarom ze naar Nederland zijn gekomen en niet een ander land vertelt Esila dat ze gelezen had dat in Nederland de gelukkigste kinderen wonen.

Mert is met zijn 54 jaar de oudste van de groep. Hij is getrouwd met Meyra. Hij heeft vier jaar gewerkt als arts en twintig jaar als hersenchirurg. Zijn doel in Nederland: zo snel mogelijk Nederlands leren en zijn beroep weer uitoefenen. Mert heeft vier maanden gevangen gezeten. Hieronder de bijdrage van Mert en Meyra.

Ik ben Mert

Op een dag dat ik in Turkije woon. 1: Ik sta om zeven uur uit bed. 2: Eerst ga ik douchen. 3: En daarna mijn tanden poetsen. 4: Dan trek ik mijn kleren aan. 5: Daarna ontbijt ik om 7.30 uur. 6: Ongeveer 8 uur rijd ik naar het ziekenhuis. 7: Ik onderzoek patiënten tussen 9-12 uur. 8: Dan neem ik lunchpauze tot 14 uur. 9: Ik doe de operatie tussen 2 en 5 uur. 10: Om 6 uur (zes) ben ik weer thuis. 11: Ik lig een beetje op de bank. 12: Ik eet rond acht uur eten. 13: Ik kijk wat tv terwijl ik thee drink. 14: Ik ga om 11 uur naar bed.

Ik ben Meyra

Ik ben geboren in Yozgat. Mijn geboortedatum is 20 oktober 1975. Yozgat is dichtbij in hoofdstad Ankara. Ik ben getrouwd. Ik trouwde met Mert op 23 oktober negentienviennegentig. Wij hebben vier kinderen.

Mijn kinderen zijn allemaal meisjes. Ik ben een verpleegster. Ik ben al drieëntwintig jaar verpleegster in mijn land. Ik ben illegaal ontslagen in mijn land. Als mij mijn rechten niet waren afgenomen had ik op 25 oktober mijn negenentwintigste jaar in mijn professionele leven voltooid. Ik zou in 2023 met pensioen gaan. Helaas kan ik niet met pensioen.

Mehmet is 37 jaar en alleenstaand, hij was leraar Engels in Istanbul.

Ik ben Mehmet

Ik nam politiek asiel van Turkije naar Nederland. Het is mijn beslissing om hier te zijn en ik ben erg blij om hier te zijn. Ik verblijf momenteel in een vluchtelingkamp. De omstandigheden op de camping zijn erg slecht. Al mijn tijd besteed ik aan het leren van Nederlands. We zijn niet erg succesvol. Omdat ik niet erg efficiënt kan werken.

Maandag 26 oktober vertelt Mehmet dat hij de woensdag daarop naar de nieuwe locatie in Velsen gaat samen met honderd andere alleenstaanden uit het WTC. De nieuwe locatie is een cruiseschip waar duizend vluchtelingen gehuisvest worden. Mehmet heeft er weinig zin in, maar donderdag krijg ik een appje van hem waaruit blijkt dat de nieuwe locatie niet tegenvalt.

Hallo, hoe gaat het met je? Woensdag kwam ik naar Velsen. Ik heb nu een man (hut) voor mezelf. Ik slaap goed, heel erg goed vergeleken met de camping in Leeuwarden. Er zijn 3 maaltijden. Het eten is erg goed en wordt beschouwd als een open buffet. Er is wifi. Het is ook goed om te hebben. Er is een dienst van 08.45 's ochtends tot 20.00 uur 's avonds, gratis pendelen naar Beverwijk. Ik ben vandaag naar Kutuphane (bibliotheek) geweest, maar het was gesloten, het gaat morgen om 13.00 uur open, er zijn taalcursussen, ik zal ze toepassen. Leeuwarden is zo'n mooie plek maar de camping was een schande.

Hotel-Eetcafé Duhoux sinds 1916

• ETEN • DRINKEN •
• SLAPEN • GENIETEN •

GREATE BUORREN 4-8 • 9088 AE WIRDUM (FRIESLAND)
TEL: +31 (0) 58 255 15 13 • EMAIL: INFO@HOTEL-DUHOX.NL

noodopvang

De vrijdag daarop hoor ik dat er donderdag een bus met mensen vanuit het WTC vertrokken was naar Velsen. Later op de dag kwam de bus weer vol terug. In Velsen was geen plaats meer.

Erva: We hebben een deur en een raam

Erva heeft 22 jaar in Istanbul gewerkt als tandarts. Ze is hier met haar drie zoons, waarvan de oudste achttien is, naar Nederland gevlucht. Haar man is rechter geweest en mag zijn beroep niet meer uitoefenen. Hij krijgt geen visum om het land te verlaten. Erva zat enkele maanden in het WTC en werd in juli overgeplaatst naar het AZC in Assen. Een paar dagen later krijg ik een appje van haar.

Hoe gaat het met je? Onze kamer in Assen is groter dan onze kamer in Leeuwarden.

Het is fijn om in een kamer te verblijven met een raam en een deur. Er is ook een keuken en we kunnen nu ons eigen eten bereiden.

Ik krijg een filmpje te zien van haar kamer met daarin vier stapelbedden, vier kledingkasten een salontafel en een koelkastje. Verder nog een foto van een kantoorgang met daarin een keukenopstelling.

In een volgende app vertelt ze iets over de leefomstandigheden in het AZC in Assen, een voormalig hoofdkantoor van de NAM dat aan het COA verhuurd wordt door projectontwikkelaar Zwanenburg, eigenaar van het gebouw.

Er zijn twee soorten kamers in Assen AZC. Kamers waarvan de deuren openen naar de gang en variëren in grootte afhankelijk van het aantal personen. Dege-
nen die in deze kamer verblijven delen het toilet, de douche en de keuken met de kamers op dezelf-

de gang. Dit is de kamer waar wij verblijven. Onze kamer is voor vier personen en is ongeveer 20 vierkante meter groot. Er zijn appartementen met drie kamers, acht personen, toilet, douche en keuken, waar twee gezinnen samen kunnen verblijven.

Er zijn drie Turkse gezinnen die hier al meer dan een jaar verblijven. Een van hen heeft nog geen verblijfsvergunning gekregen. Anderen wachten op een huis.

Naar mijn mening is een van de grootste problemen in de kampen de ontoereikende en late interventie bij gezondheidsproblemen. Er is hier een Turk die chronische ziekten heeft (hartziekte, astma, diabetes.) Ook dialyseert hij drie keer per week. Door diabetes werd de wond aan zijn voet niet goed behandeld en werden zijn vingers gangreen. Hij heeft een maand geleden drie vingers moeten amputeren.

TOT ZOVER EEN PAAR BIJDAGEN VAN DE MENSEN DIE IK DE AFGELOPEN MAANDEN HEB LEREN KENNEN. IMMIGRANTEN DIE VAN PLAN ZIJN OM HIER TE BLIJVEN, DE TAAL TE LEREN EN EEN TOEKOMST OP TE BOUWEN. EEN WEG TERUG IS ER NIET. VOOR PUBLICATIE HEB IK HEN DE TEKST LATEN LEZEN EN DE NAMEN GEWIJZIGD.

TREINEN IN DE BOEKENPASSAGE

21 EN 22 OKTOBER

'U kent ze wel, Märklin en Fleischmann, de bekende Duitse merken. Nog altijd maken deze fabrikanten de mooiste modeltreinen van klein tot groot. Märklin heeft van huis uit een wisselstroomsysteem met een middelrail; Fleischmann gebruikt een 2e rail met gelijkstroom. Voor de liefhebber is het een waar genot om deze treinen vlekkeloos over hun parcours te zien rijden. Daar kunnen de NS nog een puntje aan zuigen.'

'De eerste elektrische modeltreinen reden overigens met het levensgevaarlijke 110/220 Volt op de baan. Dat gevaar is nu geweken. Alle treinen rijden nu op zwakstroom of worden digitaal aangedreven met daarbij een licht motorgeluid. Er zijn, misschien tegen de verwachting in, veel merken bijgekomen. Bijvoorbeeld L9B tuinspoor of de grote Märklin 1:220. Ook de aankleding van de banen is tegenwoordig super gedetailleerd met bijvoorbeeld verlichting, beweegbare figuren, natuur echte bomen en geluidsmodules. Men kan zich nog steeds uitleven met deze hobby die momenteel de wind in de zeilen heeft door de tv-uitzendingen met André van Duin.'

OP VRIJDAG 21 EN ZATERDAG 22 OKTOBER TUSSEN 11 EN 17 UUR RIJDEN ER MODELTREINEN DOOR DE BOEKENPASSAGE DE RODE LOPER IN DE SINT JACOBSSTRAAT 32. BUURMAN DE TREINENPASSAGE GEEFT UITLEG OVER DE MOGELIJKHEDEN ROND HET MODELSPOOR. KOM LANGS IN DE BOEKENPASSAGE DE RODE LOPER.

DE BEKENDSTE HOBBY VOOR JONGENS EN MANNEN: MODELTREINEN

Vrijdag 18 november 2022 | 20.15 uur | Grote of Jacobijner Kerk Leeuwarden
Entree € 25,- | Kaartverkoop: www.harmonie.nl

Apollo Ensemble & 4 solisten

Missen van Obrecht en Bach

Bach: met solisten en groot orkest van strijkers en blazers.
Obrecht: met solisten

* J.S. Bach (1685-1750) – Missa in G BWV 236: Kyrie & Gloria
* J. Obrecht Missa (1457-1505) – L'homme armé: Kyrie & Gloria
* J.S. Bach – Missa in F BWV 233: Kyrie & Gloria

Tanja Obalski – sopraan
Oscar Verhaar – countertenor
Adriaan de Koster – tenor
Michiel Meijer – bas

Apollo Ensemble: David Rabinovich (artistiek leider) & Daphne Oltheten – viool; Annemarie Kosten-Dür – altviool; Cassandra Luckhardt – cello; Beltane Ruiz – contrabas; Peter Tabori & Robert de Bree – hobo; Christopher Price & Felix Foster – hoorn; Thomas Oltheten – fagot; Marion Boshuizen – orgel

www.appassionata-leeuwarden.nl

MANNING
Uityaartzorg

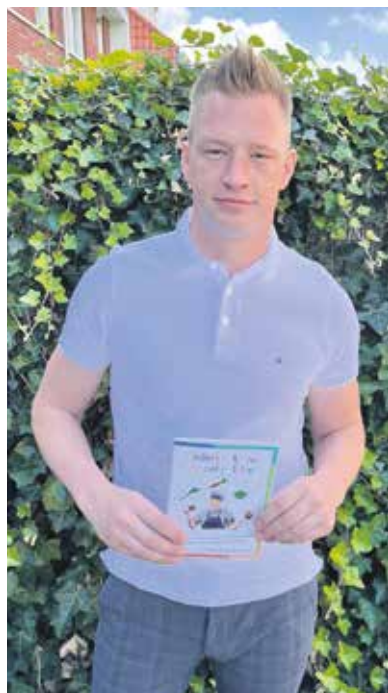
058 - 844 83 65 | www.manninguitvaartzorg.nl

Met liefde geregeld

We moeten wat doen

Door Andries Veldman

tegen de lege broodtrommeltjes en de voedingsloze melkbroodjes

'Het is hartstikke leuk om met kinderen op school te koken. Ze stellen je voortdurend allerlei vragen omdat ze echt geïnteresseerd zijn.' Kok Milan de Waal kookte in diverse restaurants en een buffet van een paar honderd gasten, daar draait hij zijn hand niet voor om. Maar het liefst is hij aan de slag met kinderen. In zijn kinderboek Appeltje Eitje zegt hij: 'Kinderen zijn lekker eerlijk en leren graag. Thuis eten ze meestal wat hun vader of moeder uitkiest. Maar zelf kunnen ze ook bedenken hoe ze gezond en lekker eten klaar kunnen maken.'

Milan de Waal is inmiddels met zijn vriend van Leeuwarden naar Nijmegen verhuisd, maar dat betekent niet dat zijn kookkunsten voor de Friese hoofdstad verloren zijn. Nog altijd wordt hij gevraagd om te koken voor manifestaties bij het WTC en andere noordelijke opdrachtgevers. 'Daar ga ik als freelance kok gewoon mee door.' Maar als vaste kok in een restaurant werken, daar heeft Milan zijn buik een beetje van vol. 'Ik was er wel klaar mee om voor een baas te werken.'

Ik wil mijn liefde voor koken overbrengen op leerlingen en hun ouders

Het liefst neemt hij de regie in eigen hand en pakt zaken op die hij zelf van belang vindt. Het kinderboek kwam voort uit de kooklessen die hij gaf op scholen zoals IKC Franciscus en bij de naschoolse opvang. Daar zag hij het plezier dat kinderen in koken hebben, maar ook dat kinderen zonder ontbijt naar school werden gestuurd en dat zoete etenswaren nog altijd populair zijn. 'Ik dacht: dat kan anders. Ik wil mijn liefde voor koken overbrengen op leerlingen en hun ouders. Mensen van alle geloven en inkomens kunnen meedoen, omdat er voor deze recepten geen vlees of vis nodig is. Maar daarnaast zijn de recepten ook makkelijk, dus voor iedereen te maken.' Tijdens de kooklessen die hij gaf wordt gezamenlijk met de kinderen, variërend van groep 1 t/m 8, gezond eten gekookt. Soms wel voor 280 leerlingen. Hierdoor wordt de gehele school of opvang betrokken bij het belang van gezond eten.

Een gezond eetpatroon ontwikkelen begint al in de eerste levensjaren. Om die reden zet Milan zich in voor het belang van het kind en diens eetpatroon. Dit heeft hij gedaan door een kookboek te maken die een combinatie bevat van recepten, leerniveaus en kookinstructies. De recepten zijn bekende recepten in een gezonder jasje. Bijvoorbeeld pizzacup-

cakes, pompoenpannenkoeken of een patat kapsalon 2.0. Maar ook minder bekende recepten die zich al meerdere keren bewezen

hebben in de kooklessen staan in het boek. 'We moeten wat doen tegen de lege broodtrommeltjes en de voedingsloze melkbroodjes.'

Appeltje Eitje is verkrijgbaar in de Kinderboekwinkel De Toverlantaarn in Leeuwarden. Op zondag 6 november zal Milan de Waal in de boekenpassage De Rode Loper (vanaf 15 uur) aanwezig zijn. Hier vertelt hij over zijn kookboek en het koken met kinderen op scholen. Voor meer informatie zie www.kinderkookboekappeltjeeitje.nl.

LEES HET VERHAAL OVER DE SKALM OP PAGINA 18

'Ik zal zorgen dat Hylco Wijbenga nooit meer werk krijgt van de gemeente Leeuwarden'

Advertorial

'Na een lange tijd exposeert Ton Bouchier weer solo in galerie de Roos van Tudor. Hij komt deze keer met nieuwe werken en technieken. Erg verrassend.' Galeriehoudster Anita van Os is ingenomen met het werk van Bouchier, al jarenlang een vaste kunstenaar in haar galerie aan de Eewal in Leeuwarden.

TON BOUCHIER IN DE ROOS VAN TUDOR

'Wij proberen de vlag hoog te houden door kwalitatieve exposities te organiseren'

'Wat we nu van Ton Bouchier gaan zien is kleurrijker en nieuwe werken op papier, dat is toch een geheel andere drager dan linnen.' Niet alleen zijn er nieuwe kunstwerken te bewonderen, ook werkte Bouchier aan een brochure in de vorm van monumentale verjaardagskalender. Van Os: 'Bouchier is bekend van zijn stevige mannen met petten, nu laat hij andere kanten zien.' In de verjaardagskalender schrijft Evert Duintjer Tebbens en tevens kunstcriticus Rody Hodel over Bouchier als de schilder van de onvoltooid verleden tijd en de expositie die werd gehouden onder de titel 35 jaar Ton Bouchier. De teksten zijn vertaald in het Fries en Engels.

Het werk van Ton Bouchier (Den Helder, 1950) gaat niet over een ander, maar in de eerste plaats over hemzelf en zijn relatie tot de wereld. Aldus de biografie in het eerder uitgegeven boek over de Leeuwarder kunstenaar. En omdat de wereld niet wezenlijk van de onze wereld verschilt, herkennen wij moeiteloos de situaties die hij schildert. Het verborgen leed, het kleine verdriet, geborgenheid, teleurstelling, wachten, staan, zitten, slapen, denken. Het zijn geen wereldschokkende dingen, maar wel zaken die ons dagelijks, kleinburgerlijke leven bepalen en letterlijk kleur geven. Anita van Os: 'Het is mooi opgeschreven, maar Ton wil eigenlijk, en terecht, niet al te veel woorden aan zijn werk besteden. Het werk zegt voldoende.'

Op zaterdag 22 oktober wordt de expositie geopend en duurt tot 3 december.

Dit voorjaar ging de kunstwereld na corona weer los tijdens de KunstRai in Amsterdam. 'Alle galeriehouders waren vrolijk. Er heerste een sfeer van: we kunnen weer. Ook het initiatief Art Noord van museum Belvédère is een enorme opsteker. Dat iemand zijn gehele museum leeg ruimt voor actuele kunst dat is toch geweldig?' De Friese kunstwereld heeft in de loop der jaren sterk moeten inleveren, constateert Anita van Os. 'Toen ik in 1999 in Leeuwarden mijn galerie opende waren er tien galleries in de stad. Nu zijn er nog twee. Jeanine de Vries en ik. Met Geke Westenberg van galerie De Vis in Harlingen zijn we drie oude rotten in het vak die zich landelijk manifesteren. Wij proberen de vlag hoog te houden door kwalitatieve exposities te organiseren.'

Van Os is blij dat de coronaperikelen vrijwel achter de rug zijn, al blijft waakzaamheid geboden. 'Een galerie zoals die van mij moet het hebben van echte liefhebbers. Aan toeristen hebben wij niet zoveel. Die komen soms de galerie binnen en zeggen dan: "heeft u dit allemaal zelf gemaakt?" Toeristen ziet ze graag komen op andere plekken zoals de Martinikerk in Franeker waar Van Os al jaren tentoonstellingen verzorgt. 'Daar ligt de drempel beduiden lager. In het voorjaar ga ik ook een expositie maken in de Schierstins in Veenwouden.'

GALERIE DE ROOS VAN TUDOR IS GEVESTIGD IN HET CENTRUM VAN LEEUWARDEN. DE ROOS VAN TUDOR HEEFT EEN APART GRAFIEKKABINET INGERICHT MET EIGEN TENTOONSTELLINGEN. DE GALERIE VOERT DE KUNSTKOOPREGELING VAN HET MONDRIAANFONDS. HIERMEE KAN RENTE-LOOS EN GESPREID BETAALD, KUNST WORDEN AANGEKOCHT. WWW.ROOSVANTUDOR.NL

LEVO is sponsor van Koken met Klaas: iedere dag op www.liwwadders.nl

KOKEN MET KLAAS

Kip piccata

Op de verse kip die ik regelmatig koop zit vaak een sticker geplakt met de soortnaam en de herkomst. Mooi toch? Nou nee. Die kippenboeren zijn zeker bang dat de stickers loslaten en gebruiken daarom een hardnekkig soort plaksel.

Als je de sticker eraf probeert te trekken komt er meestal ook een stuk vel mee. Bovendien is die sticker vaak een beetje nattig waardoor je hem er ook niet in één keer af kunt trekken. Er blijven stukjes zitten die je er dan nog af met peuteren. En dat alles omdat de overheid vindt dat ik moet weten waar en in welk hok het beest samen met 10 duizend lotgenoten 8 weken heeft mogen leven.

INGREDIËNTEN VOOR 6 PERSONEN:

600 gram kippendijen, zonder vel en botjes
100 gram bloem
zout en peper
4 eetlepels geraspte Parmezaanse kaas
5 deciliter zonnebloemolie
4 eetlepels boter
1 deciliter witte wijn
2 eetlepels citroensap
2 eetlepels kleine kappertjes
2 eetlepels gehakte peterselie

BEREIDING:

Klop het kippendijenvlees plat. Vermeng de bloem met peper, zout en geraspte kaas. Wentel de kip goed door dit mengsel. Druk het ook een beetje aan.

Verhit de zonnebloemolie en 2 eetlepels boter in een koekenpan. Bak de kip in gedeelten rondom bruin en gaar. Houd ze warm in een oven. (200 graden)

Giet nu de wijn in de pan samen met de kappertjes en het citroensap. Breng dit aan de kook en roer met een spatel de aanbaksels van de bodem van de pan los. Laat de saus tot de helft inkoken. Roer vervolgens de overgebleven boter door de saus. Leg de kip op een schaal en giet de saus eromheen.

De producten zijn exclusief voor de horeca!

OVER LEVO

Levo is in 1916 opgericht als onafhankelijk familiebedrijf en is dat tot op de dag van vandaag gebleven. Gevestigd te Franeker en gehuisvest in een ultramoderne fabriek vervaardigt Levo plantaardige oliën, frituuroliën, margarines, en sauzen. Dagelijks wordt op vooruitstrevende en innovatieve wijze gewerkt aan kwaliteit en productverbetering.

Familiebedrijf sinds 1916
LEVO
Dé olie en saus specialist!

VOOR MEER INFORMATIE KUNT U TERECHT OP DE WEBSITE VAN LEVO, WWW.LEVO.NL
VOOR EEN ADVIES OP MAAT KUNT U CONTACT OPNEMEN MET LEVO OP 0517-394141 OF STUUR EEN MAIL NAAR INFO@LEVO.NL

DOE ES GEK!
WORD DONATEUR VAN LIWWADDERS

**EN KOM VOLGEND JAAR LANGS OP
ONZE DONATEURSBIJEENKOMST**

STICHTING LOODS 50 - REKENINGNUMMER NL88 RABO 0355 195 496

Advertorial • Foto Simon van der Woude

Aardappelen van de zandgrond met een goede bite

'We zijn transparant, want je kunt gewoon door de luikjes van onze automatiek heen kijken.' Zo hier en daar duikt er weer een op: de automatiek, een typisch Hollandse uitvinding om etenswaren aan de man en vrouw te brengen. Sinds kort is er in de Grote Hoogstraat, de aloude horecastraat van Leeuwarden, een nieuwe automatiek gevestigd die gekoppeld is aan de bezorgdienst van De Friettaxi.

'Dit is een compleet geoutilleerde keuken waar we snel kunnen werken en de bestellingen op maat kunnen uitvoeren', vertelt Remco van der Heide. 'De kroketten zijn van Kwekkeboom', zegt hij om het niveau van de bezorgdienst Friettaxi te onderstrepen. 'We willen ons onderscheiden en dat doen we door aan de bovenkant van het assortiment te gaan zitten.' Dat betekent dat de Friettaxi eersteklas kroketten rondbrengt

DE FRIETAXI IS OPGEZET DOOR DE LEEUWARDERS REMCO VAN DER HEIDE EN CHRISTINA DE JONG. ALS DE VERSLAGGEVER IN DE KEUKEN, DIE PAL ACHTER DE AUTOMATIEK IS GEVESTIGD, STAAT, IS DE EERSTE BESTELLING AL BINNEN. EN DAN IS HET NOG MAAR ELF UUR IN DE OCHTEND. 'S NACHTS HEEFT EEN VOORUITZIENDE PATATLIEFHEBBER VIA HET INTERNET AL EEN BESTELLING GEPLAATST. 'EEN PATAT MET TOMATENKETCHUP, ACH JA', ZEGT CHRISTINA, DIE VROLIJK DE PIEPERS IN HET VET GOOIT.

De producten in de automatiek beginnen ook goed te lopen

en voor de frieten worden bonken gebruikt, aardappelen van puike klasse. Christina de Jong: 'Ik kende het begrip bonken ook niet, maar we zijn er nu wel aan gewend. Het zijn aardappelen van de zandgrond, met een goede

bite, en nog in de schil, zodat de voedingswaarde optimaal gewaarborgd blijft.'

Een horecabedrijf starten in onzekere tijden is geen kleinigheid, dat beseffen de twee

ondernemers maar al te goed. Dat betekent dat ze niet op één paard gokken. Het pand in de Grote Hoogstraat loopt in een l-vorm door naar de Kelders en dat biedt mogelijkheden. In feite huisvesten de twee ondernemers drie zaken in hun pand. Er wordt momenteel nog druk getimmerd in het bargedeelte, maar als er voldoende vakkundig personeel is te vinden dan openen ze de deuren van La Bodega, een café-restaurant met een Spaans tintje, aan de kant van de Kelders. 'Een prachtige locatie met in de zomer een terras van vijftig meter.' In een zijtak van het grote pand is dan nog plaats voor een cafédeel dat in z'n geheel afgehuurd kan worden.

Voorlopig ligt de concentratie op het bakken en vervoeren van de friet en aanverwante producten. 'De producten in de automatiek beginnen ook goed te lopen. Er zijn de laatste tijd kroegjes in de straat bijgekomen.' Was het voorheen de straat met roemruchte zaken als: Bar Q, Kicky, De Bolhoed, Popov, het Popwinkel-tje, galerie Koos en Van Gelder meubelen nu voeren namen als Dax Gastrobar, poolcafé Freezone, Mukkes, keukencafé Tott en de Lachende Koe de boventoon.

Christina de Jong: 'Er is hier altijd levendigheid. Het is een straat met veel beweging. Er gebeurt van alles wat en daar hoor een mooie automatiek bij.'

Dax Gastrobar

Dax Gastrobar te Leeuwarden, staat garant voor gastvrijheid, een goede keuken, prettige bediening, ruime keus in eten en drinken, flexibiliteit, gezelligheid en altijd een goede prijs/kwaliteit verhouding.

- * Dagschotel €10,-
- * Driegangenmenu €27,50
- * Studentenkorting 10% over de gehele rekening

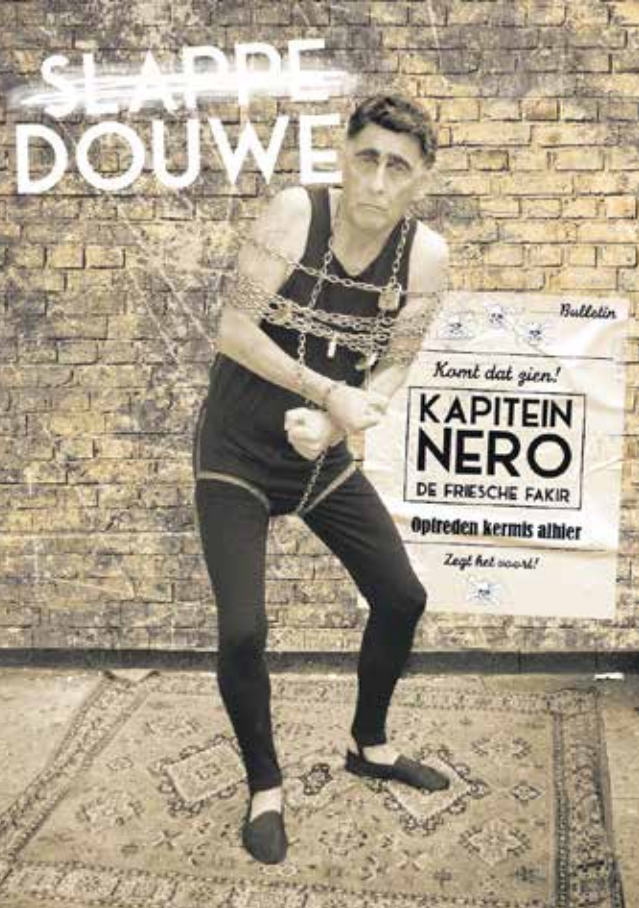
Grote Hoogstraat 32
8911 HB Leeuwarden

Tel. 06-44449349
gastrobardax@gmail.com

DONATEURS ZIJN BROODNODIG VOOR GOEDE JOURNALISTIEK

- WIJ BEDANKEN (NIEUWE) DONATEURS HARTELIJK VOOR HUN BIJDRAGE (VERMELD UW ADRES ALS U BELANGSTELLING HEEFT VOOR ONZE DONATEURSBIJEENKOMST)
- DOE MEE, DONEER! KIJK OP WWW.LIWWADDERS.NL

Door Andries Veldman

Het valt nog niet mee om op zo'n spijkerbed te liggen

Ritsko van Vliet, mediaman, goochelaar en nu ook hoofdrolspeler in de theatervoorstelling Slappe Douwe, de bijnaam van Douwe Andries Bijlsma, (1896-1967) pakt zijn rol serieus aan. Wie hem op een origineel spijkerbed wil zien liggen, moet eind oktober een plaats reserveren in theater De Bres. 'Je mutte der wat foor over hewwe.' Hij oefent ook nog op een klein formaat ring waar hij zich doorheen wil kunnen wurmen.

Voor de tv in zijn voorkamer staat het akelige bed opgesteld, bekleed met een paar honderd scherpe spijkers met de punten omhoog. Iedere dag neemt het lenige en afgeslankte lichaam van Van Vliet op het bed plaats. Lekker tv-kijken is er dan niet bij. 'Dit gaat om concentratie, net zoals Douwe Andries Bijlsma, de man over wie de voorstelling gaat, altijd betoogd heeft. Van Vliet toont een tv-opname van de AVRO uit de jaren zestig waarin Bijlsma vertelt over zijn vak, het 'fakirisme.' In de opname vertelt Bijlsma dat het liggen op een spijkerbed of het lopen over sabels een kwestie van concentratie is. 'Het is een gave', aldus Bijlsma, 'je hebt het, of je hebt het niet.' Hij verheelde niet dat zijn vrouw er niks van moest hebben. 'Die vindt het verschrikkelijk.'

Volgens Van Vliet is de voorstelling een eerlijke vertelling over het leven van de man die gegrepen werd door het circus. 'Als veertienjarig jongetje liep hij naar Harlingen, waar het circus van Jildert Zuidema,

dat was de Tony Boltini van het noorden, optrad. De veldwachter bracht hem dan weer thuis.' Al snel trad Douwe Andries Bijlsma op als slangenmens, vuurvreter en boeienkoning. Oudere Leeuwarders zullen zich zijn voorstellingen naast de Waag in het stadscentrum kunnen herinneren. Bijlsma oogstte niet bij iedereen lof. De Leeuwarder burgemeester en de commissaris der koningin hadden een andere uitstraling van de provinciehoofdstad voor ogen. 'Die seiden: die man mut fan straat.' Voor Bijlsma werd een baantje als 'túntsjeplisy' geregeld. Hij mocht voortaan de orde handhaven in de stadsparken Prinsentuin, Rengerspark en het Vosseparkje. Kinderen met wie hij het aan de stok kreeg riepen dan: Slappe Douwe, mûs ut de mouwe.'

Als de notabelen gedacht hadden dat Bijlsma daarmee zijn artiestenleven vaarwel zou zeggen, kwamen ze bedrogen uit. Tot op hoge leeftijd trad Bijlsma op en oefende nieuwe trucs. Zoals die van het geketend ontsnappen uit een waterbak. Wat Houdini wel lukte, lukte de Leeuwarder niet.

Hij had een gruwelijke hekel aan de naam Slappe Douwe. Als die in krantenartikelen werd genoemd, kraste hij het woord slappe door.

Het werd een van de laatste acts van de 71-jarige artiest.

'Als jongetje van zeven kwam ik met mijn vader wel bij hem. Artiesten onder mekaar. Hij werkte onder de naam Kapitein Nero, de Friesche Fakir. Hij had een gruwelijke hekel aan de naam Slappe Douwe. Als die in krantenartikelen werd genoemd, kraste hij het woord slappe door. Dat hebben we nu met het drukwerk ook gedaan omdat de familie bezwaar aantekende. Nee, het was echt geen publiciteitsstunt. Althans niet zo bedoeld, maar het wisselen van de posters kreeg wel de nodige aandacht.'

In de voorstelling volgen de spelers Ritsko van Vliet en Sietse de Vries, ook de schrijver van het stuk, een chronologische route. 'Het gaat om het gezin waarin Bijlsma is opgegroeid. Een arm gezin dat woonde in de Weerklank, net ten noorden van het Vliet. Bij Koopmans Meelfabriek, destijds gevestigd aan het Vliet, oefende Bijlsma met de zware zakken. Hij zei: ik bin allenech an ut tillen, sjouwen doën ik nyt.'

Tuuntsjeplisie toen en nu

BURGERSCHAPSZIN NEDERLAND VERKEERT IN EEN CRISIS

IN DE OPBOUW VAN ONZE DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT, MET ALGEMEEN GELDENDE WAARDEN EN GRONDRECHTEN, IS BURGERSCHAP ALTIJD EEN DRIJVENDE KRACHT GEWEEST. BURGERSCHAP BRENGT NIET ALLEEN RECHTEN, MAAR OOK PLICHTEN EN EEN VERANTWOORDELIJKHEID VOOR HET ALGEMEEN BELANG MET ZICH MEE. AL GERUIME TIJD LOOPT DE BETROKKENHEID VAN DE BURGER BIJ DE REPRESENTATIEVE DEMOCRATIE ECHTER TERUG, HET VERTROUWEN IN DE RECHTSSTAAT VERDWIJNT EN INSTITUTIES BROKKELLEN VERDER AF. IN ZIJN BOEK 'ALS ALLE VERTROUWEN WEGVALT' ANALYSEERT SYBE SCHAAP DE GRONDSLAGEN EN DE BEDREIGINGEN VAN HET BURGERSCHAP EN DE BURGERLIJKE RECHTSSTAAT.

ZONDER ACTIEF BURGERSCHAP WORDT DE RECHTSORDE VAN BINNENUIT UITGEHOLD EN LOOPT DE RECHTSSTAAT GEVAAR. DE MENINGSVERSCHILLEN, DE SCHEUREN TUSSEN DIVERSE GROEPEN WORDEN STEEDS GROTER, STEEDS DIEPER. ER ZIJN HEEL WAT ZAKEN DIE NEDERLANDERS TOT OP HET BOT VERDELEN.

VOORBEELDEN:

- * DE UITSTOOT VAN STIKSTOFVERBINDINGEN (NOODZAAK TOT TERUGDRINGEN TEGENOVER DE VERMINDERING VAN DE VEESTAPEL)
- * DE INSTROOM/OPVANG VAN ASIELZOEKERS
- * DE AFWIKKELING VAN DE KINDEROPVANG-PROBLEMATIEK
- * HET TERUGDRINGEN VAN ONZE CO2-UITSTOOT VAN- WEGE KLIMAATDOELSTELLINGEN TERWIJL IN CHINA EN INDIA HONDERDEN NIEUWE KOLENCENTRALES WORDEN BIJGEBOUWD
- * DE GASWINNING IN GRONINGEN (BETERE COMPENSATIE VOOR DE GRONINGERS, OF TIJDELIJK MEER GAS WINNEN VANWEGE POETIN, OF ZO SNEL MOGELIJK AFSLUITEN)
- * DE INKOMENSPROBLEMATIEK (INFLATIE NOODZAAKT COMPENSATIE VOOR LAGE INKOMENS)

AL DIE SPLIJTZWAMMEN VERDELEN ONS. TEL DAARBIJ OP DE ROL VAN DE SOCIAL MEDIA EN FAKE NIEUWS.

BURGERSCHAPSZIN STAAT ONDER DRUK.

LEZING SYBE SCHAAP

HOE MOET DAT VERDER?

SYBE SCHAAP (INTERNATIONAAL AGRARISCH ONDERNEMER, VOORHEEN LID VAN DE 1STE KAMER, FILOSOOF EN PUBLICIST) LAAT IN EEN LEZING ZIJN LICHT SCHIJNEN OVER BURGERSCHAPSZIN IN AL ZIJN FACETTEN. NA AFLOOP IS ER DE MOGELIJKHEID TOT DISCUSSIE ONDER LEIDING VAN EEN ERVAREN GESPREKSLEIDER.

DE LEZING WORDT GEHOUDEN OP DINSDAG 1 NOVEMBER 2022 AANVANG 20.00 UUR (ZAAL OPEN 19.30) IN DE BENEDENZAAL VAN HET ODD FELLOWGEBOUW AAN DE EMMAKADE 48 IN LEEUWARDEN.

TOEGANG VRIJ.

DRANKJES (KOFFIE, SOFT DRINKS, WIJN EN BIER) TEGEN ZEER SCHAPPELIJKE PRIJZEN (€1,50). DEZE LEZING IS DE EERSTE IN EEN GEPLANDE SERIE VAN HET BURGERINITIATIEF 'VERITAS DUPLEX' (DUBBELE WAARHEID). DIT INITIATIEF ZOU OP TERMIJN MOETEN LEIDEN TOT EEN DEBATCENTRUM IN LEEUWARDEN, WAAR RELEVANTE, UP-TO-DATE ONDERWERPEN VANUIT DIVERSE GEZICHTSPUNTEN WORDEN BESPROKEN.

INFORMATIE: ANTON WACHTER, TEL. 06-29440841

Bestuur De Skalm wilde oud bestuur monddood maken

Door Andries Veldman
Beeld Anton Feddema

Het oude bestuur van De Skalm in Stiens monddood maken, dat was het voornemen van het nieuwe (interim) bestuur. Onder het tijdelijke voorzitterschap van Arend Schenkel (per 01 juli opgevolgd door Klaas Lingsma), eiste zij in een verklaring dat het oude bestuur op geen enkele wijze 'over, vanuit of namens hun voormalige en reeds beëindigde rol als bestuurder/adviseur (zouden) communiceren'. Werd de verklaring ondertekend, dan pas zou een voorgeschoten bedrag van 6.578,80 euro worden overgemaakt. Ook verbond men aan de eis dat het oude bestuur moest afzien van kritiek op het projectverloop en van openbaring van geluidsfragmenten. Een terugblik op de gang van zaken in de afgelopen jaren werd ook aan de uitbetaling verbonden. Het oude bestuur ging niet akkoord, waarna toch tot betaling is overgegaan.

Zoals bekend gaat de verhuizing van De Skalm van het huidige gebouw aan de Pyter Jurjensstrjitte naar het voormalige gemeentehuis in Stiens in een traag tempo. Betrokkenen zijn de tel van het aantal voorgenomen openingen inmiddels kwijtgeraakt. Nog altijd is de deur op slot. Na jaren van voorbereiding zijn de contracten met de belangrijkste huurders nog steeds niet getekend. Het nieuwe bestuur loopt tegen dezelfde problemen aan waarvoor het oude waarschuwde, dat daardoor in conflict raakte met de opdrachtgever, de gemeente Leeuwarden. Hoewel wethouder Hein de Haan (PvdA),

Ut is in kliek sa siik as in hûn

verantwoordelijk voor de strompelende overgang, hoopte op opening jongstleden juni, wordt nu koers gezet op november.

Op de Open Monumentendag, een maand geleden, werd het voormalige gemeentehuis tijdelijk opengesteld. Daar bleek dat de professionele keuken van Bakker Vakkeukens, waar ten langen leste extra budget voor werd vrijgemaakt, nog steeds niet was geplaatst. De airco-installatie voor de grote zaal heeft nog altijd onvoldoende capaciteit. Het lichtplan, dat volgens het oude bestuur dringend moet worden verbeterd, wordt herzien. De bibliotheek, nog altijd gevestigd in het oude gebouw van De Skalm, heeft inmiddels te kennen gegeven onder de huidige omstandigheden niet te willen verhuizen. Ook is er nog geen bindend contract afgeslo-

ten met de welzijnsorganisatie Amaryllis, een andere belangrijke speler in De Skalm. Alleen de biljartclub lijkt te popelen om de ballen in het nieuwe onderkomen te laten rollen.

'We hebben tijdens de Open Monumentendag het gebouw rustig kunnen observeren', zegt voormalig voorzitter Johannes Bijlsma. 'Waar we al bang voor waren, bleek realiteit. Een aantal zaken is niet in orde. Al zijn er ook verbeteringen die wij destijds hebben aangegeven doorgevoerd.'

Het oude bestuur van De Skalm, bestaande uit vrijwilligers, heeft zich jarenlang ingespannen om het beste voor de gebruikers van De Skalm te realiseren.

'Daarom hebben wij, als betrekkelijke leken, adviseur Hylco Wijbenga van HHYP Design/Projects aangetrokken. Een man die in dergelijke zaken van de hoed en de rand weet. Hij wees ons op details die we zelf nooit hadden kunnen ontdekken. Hij was een deskundige speler tegenover allerlei door de gemeente aangedragen deskundigen. Wij hadden zo'n persoon als Hylco nodig omdat we al snel in de gaten hadden dat het bij de gemeente een kwestie was van lange halen, snel thuis. De door de gemeente ingehuurd deskundigen voegen zich vooral naar de opdrachtgever: de gemeente, en kijken in mindere mate naar het belang van de gebruikers. Als het misgaat, komen ze graag weer langs om het te herstellen. Ut is in kliek sa siik as in hûn. Als we die lijn hadden gevolgd, dan hadden we in de kortste keren met

de brokken gezeten en hadden de gebruikers ons misschien kwaad aangekeken.'

Het oude bestuur heeft weinig goede woorden over voor de gang van zaken en neemt het wethouder Hein de Haan kwalijk dat die zijn verantwoordelijkheid niet heeft genomen ten opzichte van de gebruikers van De Skalm. Bovendien maakte De Haan de kwestie persoonlijk. 'Wij eisen geen gebouw met gouden kranen, zoals De Haan ons van betichtte.'

Dat was spelbederf, terwijl wij op zakelijke gronden op tekortkomingen wezen. Wij staan voor onze mensen, die in een deugdelijk gebouw in een goede atmosfeer moeten kunnen werken en recreëren.' Op een bijeenkomst op het Leeuwarder stadhuis heeft De Haan ten overstaan van twee

bestuursleden van De Skalm gezegd dat hij ervoor zou zorgen dat Hylco Wijbenga van de gemeente Leeuwarden nooit meer werk zou krijgen. 'Dat heeft hij tegen ons, ik was daar met Hendrik Bij de Leij, gezegd. Als het advies van onze deskundige niet strookt met de ideeën van de wethouder, dan geeft het geen pas om zo te reageren. Hij gaat hiermee alle perken te buiten.'

Het wantrouwen tussen bestuur en adviseur enerzijds en vertegenwoordigers van de gemeente anderzijds was op een gegeven moment zo groot dat men besloot, mede ingegeven door eerdere bouwperikelen waar de wethouder bij betrokken was, tijdens vergaderingen waarbij geen notulen werden gemaakt, een bandje mee te laten lopen.

In een kort geding maakte de rechter duidelijk dat niet van de griffier geëist mag worden, zoals het bestuur van De Skalm had gevraagd, dat hij dit materiaal doorstuurt naar de raadsleden. Wel mochten de opnames individueel aan de raadsleden ter beschikking worden gesteld, zodat zij zich op de hoogte konden brengen van de handelspraktijken van de wethouder en zijn adviseurs. De opgenomen informatie is volgens het oude bestuur van belang bij de beoordeling van toekomstige gemeentelijke bouwplannen.

'We zijn vier jaar bezig geweest met De Skalm. Wijbenga is in geweldiche man. Een goede vaktechnische adviseur. Ik ben blij dat we hier als bestuur niet meer in zitten.'

Vragen en antwoorden van de gemeente Leeuwarden:

Wanneer gaat de Skalm open?

Ingebruikname is vermoedelijk eind dit jaar en formele opening begin volgend jaar, dit gaat in overleg met het bestuur en gebruikers van De Skalm.

De opening is al enkele keren uitgesteld. We horen graag waarom het gebouw nog niet open is?

Begin 2022 is een nieuw bestuur aangetreden na een bemiddelingstraject met het voormalige bestuur. In het voorjaar van 2022 leverde de aannemer het pand bouwkundig en installatietechnisch op en zijn ook de wanden en vloeren afgewerkt. Voor de losse en vaste inrichting (keuken, balies, tafels, stoelen, etc.) ging de gemeente vervolgens in overleg met het nieuwe bestuur met de huurders en gebruikers van het nieuwe dorps huis.

Daarna ging de gemeente aan de slag met de tekeningen van de inrichting en de leveranciers.

DE RODE LOPER boekenpassage

TIENTALLEN NIEUWE BOEKEN

collectie Max Jeeninga met o.a.

- * Johannes van Dam, Beste Johannes
- * Kleyns Kookbox
- * Willem Wilmink, Zelfportret in brieven
- * Willem Wilmink, In de man zit nog een jongen
- * Bunuel, Lorca, Dali, Het eeuwige raadsel

ACTIVITEITEN IN DE BOEKENPASSAGE

- * 21 en 22 oktober: rijdende treinen in de passage i.s.m. Treinenpassage
- * 5 november: schaken (info: 06-20497271)
- * 6 november: kok Milan de Waal over zijn kinder-kookboek Appeltje Eitje (15 u)
- * 13 november: Paul Klarenbeek vertelt over het Drents Museum (15 u)

EDDY&HENNY:

'STRAKS STAAN JE WIJDBEENS FOOR DE BOEKENKAST'

EDDY 'Ik hew ut swit op 'e neus fan ut lezen.'

HENNY 'Eddy is bezig met de serie fan Karl May, want ut skient ferboden lektuur te wudden.'

EDDY 'Aanst staat de woutekit foor de deur om myn Winnetous in beslag te nimmen.'

HENNY 'Staan je straks wijdbeens foor de boekenkast. Ut wurdt steeds gekker. Miskien openbare boekverbranding.'

EDDY 'We salle siën. Winnetou het oek voor hete vuren staan.'

**KN KEUKEN
RENOVATIE**
n e d e r l a n d

Regio Leeuwarden

- ◆ nieuwe keukendeuren
- ◆ nieuwe scharnieren
- ◆ nieuwe werkbladen
- ◆ nieuwe apparaten
- ◆ nieuwe kranen

Als het om de euro's gaat!

keukenrenovatienederland.nl

06 - 2856 3755

BIJZONDERE

UIT HET ARCHIEF VAN
HET STADSBLAD LIWWADDERS
VINDT U OP DOSSIER LIWWADDERS

[HTTPS://DOSSIER.LIWWADDERS.NL](https://dossier.liwwadders.nl)

- HEEL VEEL GING MIS BIJ MILJOENENPLAN FRIJ STIPER
- HOE BETROKKEN BURGERS BIJ HET EUROPAPLEIN WERDEN GEMANIPULEERD EN GEÏNTIMIDEERD
- INVESTERINGSDRIFT LEEUWARDEN LEIDT TOT ONVERANTWOORDE SCHULDENBERG
- WIM PIJBES: JOURNALISTEN, DAAR SOL IK EEN BEETJE MEE
- JA, DAT DELTAPLAN VOOR HET NOORDEN HEEFT HEEL WAT TEWEEGGEBRACHT
- WAAROM BLIJVEN DE FRIESE LASTEN STIJGEN TERWIJL WE VERZUIPEN IN DE CENTEN?
- WETHOUDER FEITSMA MAAKT VAN FESTIVALBELEID POTJE VAN ONNAVOLGBARE PROPORTIES
- DE WARME HANDEN VAN JAN DE ROOS (NDC)
- AREND JAN WIJNSMA: WIJ WAREN WARS VAN PROMOTIE VAN BESTUURDERS

VERHALEN

BOUWMEDEWERKER?

Wij zijn altijd op zoek naar vakkrachten:

- bouwmedewerkers en ZZP'ers
- technische medewerkers
- leerling bouwers
- timmerlieden
- metselaars
- schilders

Kijk op de website voor overige vacatures

www.recruitus.nl

- wekelijkse betaling
- veel werk in de regio
- korte lijnen & persoonlijk

Kelvinstraat 17-1,
8912 AN Leeuwarden
T: 058 2030888 M: 06 20073713
info@recruitus.nl

recruit
Bouw & meer **us**

DE RODE LOPER boekenpassage

WAAR IN OPGENOMEN ANTIQUARIAAT FRIESLAND VAN OKJE DE GROOT EN HYLKE HOUTSMA

WIL JE LEREN SCHAKEN? BEL: 06-20497271

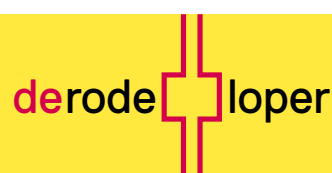
ACTIVITEITEN

21 EN 22 OKTOBER
Rijdende treinen in de passage i.s.m. Treinenpassage

5 NOVEMBER
Schaken (i: 06-20497271)

6 NOVEMBER
Kok Milan de Waal over zijn kinderkookboek Appeltje Eitje (15 u)

13 NOVEMBER
Paul Klarenbeek vertelt over het Drents Museum (15 u)

SINT JACOBSSTRAAT 32
TUSSEN TREINENPASSAGE
EN FIETSENSTALLING
GEOPEND
WO DO VR ZA 11 U – 17 U

KANTOREN

VERGADEREN

FLEXWERKEN

LUNCHEN

Op zoek naar een

dynamische werkplek

of vergaderlocatie?

Bekijk ons aanbod op
www.crystalic.nl

crystalic business park

LEEWARDEN | FRANÇOIS HAVERSCHMIDTWEI 2 | 8914 BC | THE NETHERLANDS